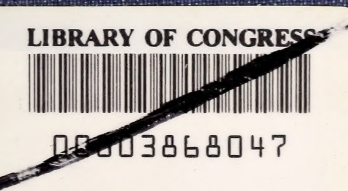

LIBRARY OF CONGRESS
00003868047

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS

IGOR SWATOSLAWIČ.

HRDINSKY ZPIEW O TAŽENJ PROTI POLOWCŮM.

Wěrně w původnjm gazyku, s připogenjm Českého a Německého přeloženj.

OD

WACLAWA HANKY.

W PRAZE,

U HAZE, KRAUSSE, ENDERSA.

1821

IGOR SWATSLAWITSCH.

HELDENGESANG VOM ZUGE GEGEN DIE POLOWZER.

Aus dem Altrussischen des XII. Jahrhunderts, neu übersetzt und herausgegeben mit dem Urtexte, und einer böhm. Uibersetzung.

Von

WENCESLAW HANKA.

PRAG,

BEI HAASE, KRAUSS, ENDERS.

1821

PŘEDMLUWA.

Tato hrdinská pjseň gest z neystaršjch pamětj literatury Ruské (ku konci XII. *wěku), kterauž hrabě* A l e k s i j M u s s i n - P u š k ý n *léta* 1795 *našel a* 1800 *w Moskwě i s přeloženjm wydal. Geho Wznešenost Vice-Admiral* Š i š k o w, *wyložil a přeložil gi l.* 1805. 8. *nowo-ruským gazykem.* I w a n S i r i a k o w *uwedl gi w stichy (werše) St. Petrb.* 1803. 8., A l e k s a n d r P a l i c j n *w Charkowě* 1807. 8., N. J a z w i c k ý *St. Petrb.* 1812. 8., *gakož i* I w a n L e w i t s k ý *St. Petrb.* 1813. 8. *staro-ruskau měrau. Posledni wydánj gest* J a k o b e m P o ž a r s k ý m *(St. Petrb.* 1819. 4.), *gènž gi znowa přeložil i wyložil, a přeloženj Mussin-Puškýnowo, i wyloženj Šiškowo proti swému postawil. Německým gazykem wyšlo prwnj přeloženj w Rize* 1803, *druhé pak w Praze* 1811 J o s e f e m M ü l l e r e m.

Giž 1808 *přeložil pjseň tuto Prof.* J. J u n g m a n n *a pozděgi* R o ž n a y *(we weršjch) w gazyk český, přeloženj ta ale tiskem newyšla; i odwážil sem se w ni sám, a stawjm půwodnj text Slowanům latinského pjsma užjwagjcjm*

naproti českému, neboť se mi w Čechách gešté těsno zdálo, pročež rozprostraňugi se, možnáli, k Wisle a za Dunag!— Ohlédage se na weřegnost tu, držjm se wěrně půwodnjho spisu, abych starobylosti welebné wážnosti neugal; a že Národowé ti ku poznačenj některých zwuků, rozdjlných sobě pjsmen užjwagj, chtěge wšem zadost učiniti, wolil sem následugjcj:)*

Latinsko-Slowanské	Hřecko-Slowanské	Czeské	Polské	Illyrské	Charwatské	Krainské
z	з	*z*	*z*	*z*	*z*	*s*
ч	ж	*ž*	*ż*	*x*	*s*	*sh*
s	с	*s*	*s*	*s*	*sz*	*ſ*
я	ш	*š*	*sz*	*sc*	*sh*	*ſh*
c	ц	*c*	*c*	*c*	*cz*	*z*
ч	ч	*č*	*cz*	*cs*	*ch*	*zh*
ћ	х	*ch*	*ch*	*h*	*h*	*ch*

Ku změkčenj pjsmen změkčenj schopných slaužj ı *bez punktjku (v Hřecko-Slowanském* ъ*):* ћ *se arci umělci trochu*

---

*) Dle nawrženj Dobrowského w Staroslow. Grammatice která se práw (kyrillskau literau) we Wjdni tiskne. — X. O. Kopczynski w Gram. Pol. Warsz. 1817, má z strany *ch* cos podobného.

СЛОВО
О ПЛКУ ИГОРЕВѢ.

SLOVO
O PLKU IGOREVIE.

SLOVIANOM
LATINSKAGO PISMA.

Vıerno v podlinnom jazycıe, s чeskym
i nıemeckym prevodom.

Izdano

VIAЯЧESLAVOM HANKOJU.

V PRAZIE,
IЧDIVENIEM IZDATELEVYM.
1821

rozkročilo, mělo býti tak auzké gako h. *Ozdobnost a rozeznanliwost těchto prostých tahů, gak pro tisk tak w psanj, Slowanštj Krasopisci bohdá wytwořj a zdokònalj.*

PRIPOMENUTJE.

Najvechma poradi vas, bratjo Prikodunajska, pristavio sam ovu pjesmu latinskiem slovima, nadajuchise, dajoj chete medju sviem ostaliem Slavenima Rimskog reda najbolje razumiti. Ovoje jezik praotacah vashih, koimsu oni, preseljavajuchise iz bardah sadashnje Galicie priko Dunaj, josht govorili; i akoprem vech u polovini sedme stotine godinah brigove Slovinskoga ili Dalmatinskoga mora nadsidili, nishtanemanje ovoje (jedan) lipi pomnik jezika i duha dvanaestog stoletja, vridan svakog uvaxenja i sravnenja ne samo s jezikom vashim sadashnim, ali sa sviem slavenskiem odvitnicima. — Iz skrixali svarhu poloxenoj vidise, dasu Rusi i Serbli u pisanju jamachno srichnji, nego mi ostali Slaveni; jerbo sebi moramo nimacskim nacsinom udilj sugubenjem slovah, udilj rdjavima nadslovacima pomagati. Sveti Kirill dopunioje garcsku Alfavitu iz koptics-

kog i drugih jezikah, zashtobi nama zabranjeno bilo latinsku takojer dopuniti? Shto svakom rodu josht manjka u. p. Illyrici moglibi izvan spomenutog josht svoje ch (ћ) francuskim ç zlamenati, i tako mjesto noch (ноћ) prosto noç pisati. Kako prudnobi bilo, da Slaveni zapadnoj cerkvi jedniem slovima pishu, poznava svaki, akobi i knjixnik nebio. — Shto najposli jezik mog pripomenutja gleda, nadam se dachu zadovoliti shtiocima svoim, koi pomisle, dasam Cseh nikada u Illyrii nebivajuchi, i dasam nikog u Pragu nenashao, kobi ovo popraviobio.

О ЯЗЫКУ И РУКОПИСИ.

Языкъ подлинника сей пѣсни великоѣпенъ и крѣпокъ, дѣлаетъ переходъ изъ Славянскаго въ старый Рускій; потому разознается очевидно не токмо отъ старшихъ частей священаго писанія, но и отъ самаго лѣтописца Нестора. Я согласенъ съ Карамзиномъ что она міряниномъ написана, однакожь немногіе будутъ противорѣчить, что мо-

нашескимъ толкованіемъ не безображена. Правда это трудно, изъ единственной рукописи всѣ темныя мѣста понять и обяснить, но далеко труднѣе оному, который рукопись сію никогда не узрѣлъ. Я въ подлинникѣ ничего перемѣнить не отважаюсь, однакожбы думалъ, что въ началѣ можетъ быть должно читать „Не лѣполи бы бяшетъ" и на изворотъ-лучежъ ны потяту быти; вмѣсто „Руськыя плъкы отступиша, обступиша", вмѣсто „меча времены, бремены", и вмѣсто „носитъ васъ умъ, вашъ умъ.

Ктобы хотѣлъ Царедворскую рукопись Старо-Ческу съ Игоремъ сравнывать, за вѣрно бы нашелъ много сходства, не токмо въ словныхъ выраженіяхъ, но болѣе того въ самомъ духѣ древности и мышленіи, какъ н. п. заключеніе героической пѣсни Олдрихъ

и Болеславъ со заключеніемъ Игоря совсѣмъ сходно.

Въ прочемъ не могу довольно удивляться, за чѣмъ почти всѣ Руские переводчики всякое піитическое рѣченіе въ развлачитую прозу протащили, какъ естьлибъ Россіяне краснорѣчія піитическаго сегодня уже способны не были!

CORRECTUR.

Seite 65, 3 Glebowna *statt* Flebomna — 65, 5 Jaroslaws *statt* Jaroslams — 65, 9 Zwietracht *statt* Zmietracht — 69, 9 Seher-sprüche *statt* Shersprüche — 72, 6 unbekanten *statt* unbekanntan 73, 21 goldnen *statt* goldne — 80, 18 Swätslawlitschen *statt* Swätslamilitschen.

JEGO

VYSOKOPREPODOBIJU

JOSEFU DOBROVSKOMU,

ЧLENU MNOGYћ UЧENYћ OBȢЧESTV,

SLOVIANSTVA

PATRIARћU.

TRESC TEY PIESNI.

(Z niedostatku Polskiego pisma.)

Igorz Swiatoslawicz, ksionze Siewero-Nowogorodski, spoiwszy sie ze trzemi sobie pokrewnymi ksionzaty, ciongl r. 1185 ze swoimi i ich woyskami przeciwko Tatarskim ordam Polowieckim, nie daionc tego wiadomosc ani Wielkiemu Ksionzenciu Kijewskiemu, anize nie czekal powszechney wyprawy przeciwko glownemu nieprzyiacioln Rossyy. Hufcy Igorzewi nie uwazaionc na znaki nieba dobendo w pierwszey bitwie iasnego zwycienstwa; skoro wszak znowu do sil przyszli Polowci napadlszy na nich, rozpierzchno ich po dwoch dniowey porazce, i Igorza w niewolu odwedo, z ktorey sie w krotce ucieczko oswobodzi. Radosc Rossyy nad powrotem Igorza.

SLOVO

o plku Igorevıe, syna Svıatslavlıa vnuka Olıgova.

Ne lepo li-by bıaȝet, bratie, naчati starymi slovesy trudnyħ povıestij o plku Igorevıe, Igorıa Svıatslavliчa! naчati-чe sıa toj pıesni po bylinam sego vremeni a ne po zamyȝleniju Bojanıu. Bojan-bo vıeȝчij, aȝчe komu ħotıaȝe pıesnı tvoriti, to rastıekaȝet sıa mysliju po drevu, sıerym vlkom po zemli, ȝizym orlom pod oblaky. Pomnıaȝetı-bo rıeч prvyħ vremen usobicıe; togda puȝчaȝetı desıatı sokolov na stado lebedıej, kotoryj doteчaȝe, ta predi pıesı pojaȝe, staromu Jaroslavu, ħrabromu Mstislavu, iчe zarıeza Rededıu pred plky Kasoчskymi, krasnomu Romano-

SLOWO

o pluku Igorowě syna Swatoslawowa wnuka Olgowa.

léпе з нам

Ne pěkně-li-by bylo, bratřj, načjti starými slowesy trudných powěstj o pluku Igorowě, Igora Swatoslawiče! načjtiť se má tcy pjsni po obyčegi toho času, a ne po zamyšlenj Bojanowu. Bojan-tě wěštj, ač komu chtjwal pjseň twořiti, tu roztekáwal se myslj po dřewu, šerým wlkem po zemi, siwým orlem pod oblaky. Zpomjnal-tě řeč prwnjch časů bauře; tehdá pauštjwali deset sokolůw na stádo labutj, který dostjhl, tu wpředu pjseň zpjwal, starému Jaroslawu, chrabrému Mstislawu, genžě zařezal Rededíu před pluky Kasožskými, krásnému Ro-

Neb

Neb

vi Sviatslavliчiu. Bojan-že, bratie, ne desıati sokolov na stado lebedıej pušчaše, n-svoja vieščia prsty na živaja struny vskladaše; oni-že sami Knıazem slavu rokotaħu.

Poчnem-že, bratie, poviestı siju ot starago Vladimera do nynıešnıago Igorıa; iže istıagnu um kriepostiju svojeju, i poostri serdca svojego mužestvom, naplniv sıa ratnago duħa, navede svoja ħrabryja plky na zemlıu Poloveckuju za zemliu Ruskuju. Togda Igorı vzrıe na svietloje solnce i vidıe ot nego tımoju vsıa svoja voja prikryty, i reчe Igorı k družinıe svojej: bratie i družino! luчež ny potıatu byti, neže polonenu byti: a vsıadem, bratie, na svoji brzyja komoni, da pozrim sinego Donu. Spıala Knıazıu um poħoti, i žalostı jemu znamenie zastupi, iskusiti Donu velikago. Ħošчu-bo, reчe, kopie prilomiti konec polıa Poloveckago s vami Rusici, ħošчu glavu svoju priložiti, a lıubo izpiti šelo-

manowi Swatoslawiči. Bojan-ť bratřj, deseti sokolůw nepauštěl na stádo labutj, než swoge wěštj prsty na žiwé struny wskládáwal, ony-ž samy Knjžatům sláwu rokotaly.

Počnemeť, bratřj, powěst tu od starého Wladimjra do nyněgšjho Igora, genže wztáhnul um silau swau, i poostřil srdce swého mužstwem, naplniw se bogowného ducha, nawedl swoge chrabré pluky na zemi Polowečkau za zemi Ruskau. Tehda Igor wzezřel na swětlé slunce i widěl od něho tmau wše swoge wogska přikryta, i řekl Igor k družině swey: bratřj i družino! lépeť nám podťatu býti, než zagatu býti: a wsednem bratřj na swoge rychlé komoně, ať pozřjme siného Donu. Spala knjžeti mysl žádost, i žalost gemu znamenj zastaupila, skusiti Donu welikého. Chciť gá, řekl, kopj přilomiti konec pole Polowečkého s wámi Rusici, chci hlawu swau přiloži-

mom Donu. O Bojane, soloviju starago vremeni! aby ty sija plky uшчekotal, skaчa slaviju po myslenu drevu, letaja umom pod oblaky; svivaja slavy obapoly sego vremeni, ryшчa v tropu Trojaniu чrez polia na gory. Pieti bylo piesi Igorevi, togo vnuku Ne buria sokoly zanese чrez polia шirokaja; galici stady biegati k Donu velikomu; чili vzpieti bylo vieшчej Bojane, Velesov vnuчe! Komoni rчuti za Suloju; zveniti slava v Kyjevie; truby trubiati v Noviegradie; stojati strazi v Putivlie; Igori чdet mila brata Vsevoloda. I reчe jemu Buj-Tur Vsevolod: odin brat, odin sviet, svietlyj ty Igoriu, oba jesvie Sviatslavliчia; siedlaj, brate, svoji brzij komoni, a moji-ti gotovi, osiedlani u Kurska na peredi; a moji-ti Kuriani sviedomi k meti, pod trubami poviti, pod шelomy vzleliejani, konec kopia vzkrmleni, puti im viedomi, jarugy im znajemi, luci u nih napriaчeni, tuli otvoreni, sabli izostreni, sami

ti, a nebo wypiti přjlbicj Donu. O Bojane, slawjče starého wěku! aby ty tyto pluky uštěhotal, skáče slawjkem po myslném dřewu, létage umem pod oblaky; swjwage sláwy obapolně toho času, trče w stopu Trojanowu přes pole na hory. Pěti bylo pjseň Igorowi, toho wnuku. Ne bauře sokoly zanesla přes pole široká, kawice stády běžj k Donu welikému, čili wspěti bylo wěštj Bojane, Welesůw wnuče! Komoni ržau za Sulau, zwonj sláwa w Kyjewě, trauby traubj w Nowěhradě, stogj praporci w Putiwle; Igor čeká mila bratra Wsewoloda. I řekl gemu Bug-Tur Wsewolod: gediný bratře, gediný swěte, swětlý ty Igore! oba dwa gsme Swatoslawiči; sedley bratře, swoge rychlé komoně, a mogi-ti hotowi, osedláni u Kurska napřed, a mogi-ti Kuriani swědomi kmeti, pod trubami powiti, pod lebkami zkolébáni, konec kopj wzkrmeni, pauti gim wědomi,

skaчutı aky sıerij vlci v polıe, iщuчi sebıe чti, a Knıazıu slavıe. Togda vstupi Igorı Knıazı v zlat stremenı, i pojeħa po чistomu polıu. Solnce jemu tımoju putı zastupaшe; noщ stonuщi jemu grozoju ptiч ubudi; svist zvıerin v stazbi; div kliчet vrħu dreva, velit poslušati zemli neznajemıe, vlzıe, i po moriu, i po Suliju, i Suroчu, i Korsunıu, i tebıe Tımutorokanıskyj blvan. A Polovci negotovami dorogami pobıegoшa k Donu velikomu; kriчat tıelıegy polunoщi, rci lebedi rozpuщeni. Igorı k Donu voji vedet: uчe-bo bıedy jego paset ptic; podobiju vlci grozu vsroчat, po jarugam; orli klektom na kosti zvıeri zovut, lisici brıeшut na чrlenyja щity. O Ruskaja zemle! uчe za Ш ı. ıanem jesi. Dlgo noч mrknet, zarıa svıet zapıala, mgla polıa pokryla, щeкot slavij uspe, govor galiч ubudi. Rusiчi velikaja polıa чrlenymi щity pregorodiшa, iщuчi sebıe чti a Knıazıu slavy.

rokliny gim známy, luky u nich napřaženi, tauly otwořenj, šawle wyostřeny, sami skačj gako šeřjwlci w poli, gjskagjce sobě cti a Knjžeti slawy. Tehdá wstaupil Igor kněz w zlat střemen i pogel po šjrém poli. Slunce gemu tmau pauť zastaupalo; noc stoněci gemu hrozau ptactwa wzbudila; wřeskzwěře w stáde, diw křičj we wrchu dřewa, welj poslauchati zemi neznámé, Wolze, i po moři, i po Sule, i Surožj, i Korsuni, i tobě Tmutorokanská modlo. A Polowci nehotowými drahami poběhali k Donu welikému; křičj wozy o půlnoci, rci labutě rozpuštěny. Igor k Donu wogska wede: už-tě bjda geho pase ptactwa; podobně wlci hrůzu wsrožj po roklinách; orli klektem na kosti zwěře zowau, lišky břešj na čerwené štjty. O Ruská země! už za Šelomianem gesi. Dlauho noc mrkne, záře swětlo zapala, mhla pole pokryla; štěhot slawičj uspal, kowor kawic ubudil. Rusici weliká po-

S zaranija v pıatk pototpaшa poganyja plky Poloveckyja; i rassuшası strıelami po polıu, pomчaшa krasnyja dıevky Poloveckyja, a s nimi zlato i pavoloky, i dragyja oksamity; orıtmami i japonчicami, i koчuħy naчaшa mosty mostiti po bolotom i grıazivym mıestom, i vsıakymi uzoroчi Poloveckymi. Чrlen stıag, bıela ħorıugovı, чrlena чolka, srebreno struчie ħrabromu Svıatslavliчu. Dremlet v polıe Olgovo ħorobroje gnıezdo, daleчe zaletıelo; nebylon obidıe poroчdeno, ni sokolu, ni kreчetu, ni tebıe чrnyj voron, poganyj Polovчine. Gzak bıeчit sıerym vlkom; Konчak jemu slıed pravit k Donu velikomu.

Drugago dni velmi rano krovavyja zori svıet povıedajut; чrnyja tuчıa s morıa idut, ħotıat prikryti чetyre solnca: a s niħ trepeшutı sinij mlnii, byti gromu velikomu, iti doчdıu strıelami s Donu velikago: tu sıa kopiem prilamati, tu sıa

le čerwenými štjty přehradili, gjskagjce sobě cti a Knjžeti sláwy.

S zarána w pátek podupali pohanské pluky Polowecké, i rozsuli se střelami po poli, pomknuli krásné djwky Polowecké, a s nimi zlato i powlaky, i drahé aksamity; ortmami i japončicemi, i kožichy počali mosty mostiti po bažinách i blátiwých mjstech, a wšakými nářadjmi Poloweckými. Čerwený prápor, bjlá korauhew, čerwená čelka, střjbrný oštěp chrabrému Swatoslawiči. Dřjme w poli Olgowo chrabré hnjzdo, daleko zaletělo, nebylot křiwdě porozeno, ni sokolu, ni krečetu, ni tobě černý wrane, pohanský Polowčjne. Gzak běžj šerým wlkem; Končak gemu sled prawj k Donu welikému.

Druhého dne welmi ráno krwawé záře swětlo opowjdagj, černé tuče s moře gidau, chtěgj přikryti čtyry slunce: a s nich třepeštj sinj bleskowé, býti hromu weli-

sablıam potruчati o шelomy Poloveckyja, na rıecıe na Kajalıe, u Donu velikago. O Ruskaja zemlıe! uчe ne Шelomıanem jesi. Se vıetri, Striboчij vnuci, vıejut s morıa strıelami na ħrabryja plky Igorevy! zemlıa tutnet, rıeky mutno tekutı; porosi polıa prikryvajut; stıazi glagolıut. Polovci idut ot Dona, i ot morıa, i ot vsıeħ stran Ruskyja plky obstupiшa. Dıeti bıesovi klikom polıa pregorodiшa, a ħrabrij Rusici pregorodiшa (sıa) чrlenymi шчity. Jar-Ture Vsevolode! stojiшi na boroni, pryшчeшi na voji strıelami, gremleшi o шelomy meчi ħaraluчnymi. Kamo Tur poskoчıaшe, svojim zlatym шelomom posvıeчivaja, tamo leчat poganyja golovy Poloveckyja; poskepany sablıami kalenymi шelomy Ovarıskyja ot tebe Jar-Ture Vsevolode. Kaja rany doroga, bratie, zabyv чti i чivota, i grada Чrnigova, otnıa zlata stola, i svoja milyja ħoti, krasnyja Glıebovny svyчaja i obyчaja? Byli vıeci

kému, gjti dešti střelami s Donu welikého: tu se kopjm přilámati, tu se šawljm potručeti o přjlbice Polowecké, na řece na Kajale, u Donu welikého. O Ruská země už Šelomianem negsi! Hle wětři, Stribožj wnuci, wěgj s moře střelami na chrabré pluky Igorowy! země drnčj, řeky rmutně tekau, praši pole pokrýwagj, praporci hlaholj, Polowci gdau od Dona, i od moře, i ode wšech stran Ruské pluky obstaupili. Děti běsowy křikem pole přehradily, a chrábřj Rusici přehradili se čerwenými štjty. Jar-Ture Wsewolode! stogjš na brani, pryščeš na wogska střelami, hřjmáš o přjblice meči oceliwými. Kam Tur poskokal, swau zlatau přjlbicj pobleskuge, tam ležj pohanské hlawy Polowecké; poštěpany šawlemi kalenými přjlbice Owarské od tebe Jar-Ture Wsewolode. Gaká rány dráha, bratřj, zabyw_cti i žiwota, i hradu Černigowa otcowa zlata štola, i swey miley

Trojani, minula lıeta Jaroslavlıa, byli plči Olgovi, Olıga Svıatslavliчa. Tyj-bo Oleg meчem kramolu kovaшe, i strıely po zemli sıejaшe. Stupajet v zlat stremenı v gradıe Tımutorokanıe. Toчe zvon slyшa davnyj velikyj Jaroslav syn Vsevoloч: a Vladimir po vsıa utra uшi zakladaшe v Чernigovıe; Borisa-чe Vıaчeslavliчa slava na sud privede, i na kaninu zelenu papolomu postla, za obidu Olgovu, hrabra i mlada Knıazıa. Stoja-чe Kajaly Svıatoplk povelıeja otca svojego meчdıu Ugorskymi inohodci ko svıatıej Sofii k Kyjevu. Togda pri Olzıe Gorislavliчi sıejaшet sıa i rastıaшetı usobicami; pogybaшetı чiznı Daчdı-Boчa vnuka, v knıaчih kramolah vıeci чelovıekom skratiшası. Togda po Ruskoj zemli rıedko ratajevıe kykahutı, n-чasto vrani grajahutı, trupia sebıe dıelıaчe; a galici svoju rıeч govorıahutı, hotıatı poletıeti na ujedie. To bylo v ty rati, i v ty plky; a sice i rati neslyшano: s za-

choti krásné Glebowny zwyčege i obyčege? Byli wěkowé Trojanowi, minula léta Jaroslawowa, byli pluci Olgowi, Olga Swatoslawiče. Ten-tě Oleg mečem rozbroge kowal, i střely po zemi sjwal. Staupage w zlat střemen w hradě Tmutorokaně. Tenže zwuk slyšal dáwný weliký Jaroslaw syn Wsewolodůw: a Wladimjr po wše gitra uši zakládal w Černigowě; i Borisa Wáceslawiče sláwa na saud přiwedla, i na koninu zelené pokrywadlo postlal, za křiwdu Olgowu, chrabrého, i mladého Knjžete. Z tey-že Kajaly Swatopluk powelel otce swého mezi Uherskými mimochodci k swatey Sofii ku Kyjewu. Tehdá při Olze Horislawiči sjwalo se a rostalo různicemi, hubjwal se žiwot Daž-Boža wnuka, w kněžjch rozbrogjch wěkowé člowěkům skrátili se. Tehdá po Ruskey zemi řjdko ratagowé wýskali, než často wrani krákali trupy sobě děljce, a kawice swau řeč howořily

ranija do večera, s večera do svieta letiat strіely kalenyja; grimliut sabli o šelomy; treščat kopia haraluжnyja, v polіe neznajemіe sredi zemli Poloveckyi. Črna zemlіa pod kopyty, kostımi byla posіejana, a kroviju polıana; tugoju vzidoša po Ruskoj zemli. Čto mi šumitı, čto mi zvenitı davečıa rano pred zorıamı? Igorı plky zavoročajet; žal-bo jemu mila brata Vsevoloda. Biša sıa denı, biša sıa drugyj: trіetіago dni k poludniju padoša stıazi Igorevi. Tu sıa brata razlučista na brezіe bystroj Kajaly. Tu krovavago vina nedosta; tu pir dokončaša hrabrij Rusiči: svaty popojiša, a sami polegoša za zemlıu Ruskuju. Ničitı trava žaloščami, a drevo s tugoju k zemli preklonilosı. Uže-bo, bratіe, neveselaja godina vstala, uže pustyni silu prikryla. Vstala obida v silah Daž-Božа vnuka. Vstupil dіevoju na zemlıu Trojanıu, vspleskala lebedinymi krily na sinіem morіe u Donu pleščuči, ubudi žirnıa

chtjce poleteti na žrádlo. To bylo w ty wogny, i w ty pluky a takowé i wogny neslýcháno: s zarána do wečera, s wečera do swětla, létagj střely kaleny, hřjmagj šawle o lebky, třeštj kopj oceliwá, w poli neznámém, prostřed země Polowecky. Černá země pod kopyty kostmi byla poseta a krwj polita, tuhau wzešly po Ruskey zemi. Co mi šumj, co mi zwonj už ráno před zořemi? Igor pluky zawracuge, žel-tě gemu mila bratra Wsewoloda. Bili se den, bili se druhý, třetjho dne ku poledni padli praporci Igorowi. Tu se dwa bratři rozlaučili, na břehu bystrey Kajaly. Tu krwawého wjna nedosti, tu hody dokončili chrabřj Rusici: swaty napogili, a sami polehali za země Ruskau. Ničjť tráwa žaloštěmi, a dřewo s tuhau k zemi překlonilo se. Už-tě bratřj, neweselá hodina wstala, už pustina sjlu přikryla. Wstala křiwda w silách Daž-Boža wnuka. Wstaupil dě-

vremena. Usobicia Kniazem na poganyja pogybe, rekosta-bo brat bratu: se moje, a to moje- че; i načiaša Kniazi pro maloje, se velikoje mlviti, a sami na sebie kramolu kovati: a poganij s vsieћ stran priћoчdaћu s pobiedami na zemliu Ruskuju. O! daleчe zajde sokol, ptic bija k moriu: a Igoreva ћrabrago plku nekriesiti. Za nim kliknu Karna i Чlia, poskoчi po Ruskoj zemli, smagu myчiuчi v plamianie rozie. Чeny Ruskyja vsplakašasi a rkuчi: uчe nam svojiћ milyћ lad ni mysliju smysliti, ni dumoju sdumati, ni oчima sgliadati, a zlata i srebra ni malo togo potrepati. A vstona-bo, bratie, Kyjev tugoju, a Чernigov napastmi; toska razlija sia po Ruskoj zemli; peчal чirna teчe sredi zemli Ruskyj; a Kniazi sami na sebe kramolu kovaћu; a poganij sami pobiedami naryščuščie na Ruskuju zemliu, jemliaћu dani po bielie ot dvora. Tij-bo dva ћrabraja Sviatslavliчa, Igori i Vsevolod uчe lчu

wau na zemi Trojanowu, wzpleskala labutinými křjdly na siném moři u Donu pleštjcj, ubudila žirné časy. Různice knjžatům na pohany pohyne, řekli-tě bratr bratru: to moge, a to moge-že; i načaliKnjžata pro malé, toto weliké mluwiti, a sami na sebe zbauřenj kowati, a pohani se wšech stran přicházeli s wjtězstwjmi na zemi Ruskau. O! daleko zašel sokol ptáky bige k moři, a Igorowa chrabrého pluku nekřjsiti. Za njm křiknul Karna i Žla, poskočil po Ruskey zemi, smahu mykagjcj w plamenném rohu. Ženy Ruské wzplakaly a řkauce: už nám swogich milých lad ni myslj mysliti, ni mněnjm domněti, ni očima wzhledati, a zlata i střjbra ni málo toho nachowati. A wzstonal-tě, bratřj, Kyjew tuhau, a Černigow pohromami, tesknost rozljwá se po Ruskey zemi, péče žirná teče prostřed země Rusky; a Knjžata sami na sebe zbauřeni kowali, a pohani sami wjtězstwjmi nabjhagjce na Ruskau zemi, brali daň po weweřici ode dwora. Nebo ti dwa chrabřj Swato-

ubudi, kotoruju to bıaшe uspil otec iħ Svıat-slav groznyj velikyj Kyjevskyj. Grozoju bıaшetı; pritrepetal svojimi silnymi plky i ħaraluчnymi meчi; nastupi na zemlıu Poloveckuju; pritopta ħlmy i jarugy; vzmuti rıeky i ozery; issuшi potoky i bolota, a poganago Kobıaka iz luku morıa ot шelıeznyħ velikyħ plkov Poloveckyħ jako viħr vytorшe; i pade sıa Kobıak v gradıe Kyjevıe, v gridnicıe Svıatslavli. Tu Nıemci i Venedici, tu Greci i Morava pojut slavu Svıatslavlıu, kajut Knıazıa Igorıa, iшe pogruzi шir vo dnıe Kajaly rıeky Poloveckyja, Ruskago zlata nasypaшa. Tu Igorı Knıazı vysıedıe iz sıedla zlata, a v sıedlo Koшчijevo; unyшa-bo gradom zabraly a veselie poniчe. A Svıatslav muten son vidıe: v Kyjevıe na goraħ si noч s veчera odıevaħte mıa, reчe, чrnoju papolomoju, na krovati tisovıe. Чrpaħutı mi sineje vino s trudom smıeшeno; sypaħutı mi tuчimi tuly poganyħ tl-

slawiči, Igor i Wsewolod už lež ubudili, kterau-to byl uspal otec gich Swatoslaw hrozný, weliký Kyjewský. Hrozau býwal; přitřepetal swými silnými pluky i ocelíwými meči; nastaupil na zemi Polowecckau, přidupal chlumy i rokliny, wzermutil řeky i gezera; wysušil potoky i bažiny, a pohanského Kobiaka z luku moře od železných welikých plukůw Poloweckých, gako wjcher wytrhl. I padl-tě Kobiak w hradě Kyjewě w swětnici Swatoslawowě. Tu Němci i Wenedici, tu Hřeci i Morawa pěgj sláwu Swatoslawowu, kagj Knjže Igora, genž pohruzil žir we dně Kajaly řeky Polowecké, Ruského zlata nasypal. Tu Igor knjže wysedl ze sedla zlata, a w sedlo Koščejewo; sklonila se tu hradům zábradla a weselj poniklo. A Swatoslaw smuten sen widěl: w Kyjewě na horách tu noc s wečera oděwaliste mě, řekl, černým přjkrowem na loži tisowě. Čerpali mi siné wjno s trudem směšeno, sypali mi prázdnými tauly pohanských weykladů welikau perlu na lůno, i něhugj mě; už desky bez kněsa w mey

kovin velikyj чenчıug na lono, i nıegujut mıa; uчe dsky bez knıesa v mojem teremıe zlatovrsıem. Vsıu noшч s veчera bosuvi vrani vzgrajahu, u Plıesnıska na boloni bıeшa debrı (v) Kysanıu, i nesoшlıu k sinemu morıu. I rkoшa bojare Knıazıu: uчe Knıaчe tuga um polonila: se-bo dva sokola slıetıesta s otnıa stola zlata, poiskati grada Tımutorokanıa, a lıubo ispiti шelomom Donu. Uчe sokoloma krilıca pripıeшali poganyh sablıami, a samaju opustoшa v putiny чelıezny. Temno-bo bıe v trıetij denı: dva solnca pomerkosta, oba bagrıanaja stlpa pogasosta, i s nim molodaja mıesıaca, Oleg i Svıatslav tımoju sıa povolokosta. Na rıecıe na Kajalıe tıma svıet pokryla: po Ruskoj zemli prostroшa sıa Polovci, aky parduчe gnıezdo, i v morıe pogruzista, i velikoje bujstvo podastı hinovi. Uчe snese sıa hula na hvalu; uчe tresnu nuшda na volıu; uчe vrчe sıa div na zemlıu. Se-bo Gotskyja krasnyja dievy

wěži zlatostropey. Po wši noc s wečera Bosuwi wrani wzkrákali, u Plesenska na wyhoně byl adébř w Kysani, i nesešlu k sinému moři? I řekli sau bojaré Knjžeti: už Kniže tauha um zagala; nebo hle dwa sokoly sletěli s otcowa stola zlata, pohledati hrada Tmutorokana, a nebo wypiti přjblicj Donu. Už sokolům křidelce připěšali pohanskými šawlemi, a samé spustili w pauta železná. Temno-tě bylo w třetj den: dwě slunce popomrkla, oba šarlatowj slaupi pohasli, i s nimi mladj dwa měsjcowé Oleg i Swatoslaw tmau se powlékli. Na řece na Kajale tma swět pokryla: po Ruskey zemi prostřeli se Polowci, gako pardužj hnjzdo, i w moře pohruzili, i weliké bugstwo podali Chánowi. Uže snesla se hana na chwálu, už třesknula nauze na zwůli; už wrhne se diw na zemi. Nebo hle Gotské krásné děwy wzpěly na břehu siného moře. Zwonjc Ruským zlatem, pěgj wěk Busůw, kolébagj mstu Šarokanowu, a my už družina žádni (gsme) weselj. Tehdá weliký Swatoslaw wyronil

vzpieča na brezie sinemu moriu. Zvonia Ruskym zlatom, pojut vremia Busovo, leliejut mesti Šarokaniu. A my uče druhina čadni veselia. Togda velikyj Sviatslav izroni zlato slovo slezami smiešeno, i reče: o moja synovča Igoriu i Vsevolode! rano jesta načala Poloveckuju zemliu meči cvieliti, a sebie slavy iskati. N-nečestno odolieste: nečestno-bo krovi poganuju prolijaste. Vaju hrabraja serdca v čestocem haraluzie skovana, a v bujesti zakalena. Se-li stvoriste mojej srebrenej siedinie! A uče neviadu vlasti silnago, i bogatago i mnogovoji brata mojego Jaroslava s Černigovskymi byliami, s Moguty i s Tatrany i s Šelibiry, i s Topčaky, i s Revugy, i s Olibery. Tij bo bez ščitov s zasapočniky klikom plky pobiedajut zvoniači v pradedniuju slavu. N-rekoste mučajme sia sami, predniuju slavu sami pohytim, a zadniuju sia sami podielim. A či divo sia bratie staru pomoloditi? Koli sokol v my-

zlaté slowo slzami směšeno i řekl: o mogi (dwa) synowci Igore i Wsewolode! časně-ste načali Poloweckau zemi meči kwěliti, a sobě slávy gjskati, než nečestně odolali ste, nečestněť krew pohanskau prolévali ste. Waše (dwě) chrabrá srdce (gsau) w ukrutné oceli skowana, a wbugesti zakalena. To-li ste stwořili mey střjbrney šedině? A už newidjm wlásti silného, i bohatého i mnohowogného bratra mého Jaroslawa s Černigowskými statečnjky, s Moguty i s Tatrany, i s Šelbiry, i s Topčaky i s Rewugy i s Olbery. Nebo ti bez štjtůw s pikami křikem pluky pobědugj, zwonjce w pradědnau slávu. Než řekliste, zmužugme se sami, přednj slávu sami pochyťme, a zadnj se sami poděljme. A či diw to, bratřj, starému omladěti? Dokud sokol w mýtech bývá, wysoko ptactwo wzbjgj, nedada hnjzda swého w křiwdu. Než to zlé, Knjžata mi nepůsobj, w niweč se časowé obrátili. Hle Urjm křičj pod šawlemi Poloweckými, a Wladimjr pod ranami. Tauha i tesknost synu Glebowu.

teħ byvajet, vysoko ptic vzbivajet; nedast gnıezda svojego v obidu. N-se zlo, Knıaҁe mi neposobie; na niҹe sıa godiny obratiҽa. Se Urim kriҹat pod sablıami Poloveckymi, a Volodimir pod ranamı. Tuga i toska synu Glıebovu. Velikyj Knıaҁe Vsevolode! ne mysliju ti preletıeti iz daleҹa, otnıa zlata stola poblıusti? Ty-bo moҁeҽi Volgu vesly raskropiti, a Don ҽelomy vylıati. Aҁe-by ty byl, to byla-by Ҹaga po nogatıe, a Koҽҹej po rezanıe. Ty-bo moҁeҽi po suħu ҁivymi ҽereҽiry strıelıati udalymi syny Glıebovy. Ty buj Rıuriҹe i Davide, ne vaju-li zlaҹenymi ҽelomy po krovi plavaҽa? Ne vaju-li ħrabraja druҁina rykajut aky turi, raneni sablıami kalenymi, na polıe neznajémıe? Vstupita Gospodina v zlata stremenı, za obidu sego vremeni, za zemlıu Ruskuju, za rany Igorevy, bujego Svıatslavliҹa! Galiҹkyj Osmomysle Jaroslave, vysoko sıediҽi na svojem zlatokovanıem

Weliký Knjže Wsewolode! ne myslj ti přeletěti z daleka, otcowa zlata stola zaštjtiti? Nebo ty můžeš Wolgu wesly rozkropiti, a Don přjlbicemi wyléti. Ačby ty byl, to byla by Čaga po nohatě, a Koščej po rezaně. Nebo ty můžeš po suchu žiwými šereširy střjleti udalými syny Glebowými. Ty bug Ruriče i Dawide, ne waše-li přjlbice pokrwi plowaly? ne waše li chrabrá družina rykagj gako tuři, raněni šawlemi kalenými, na poli neznámém. Wstupte hospodinowé w zlatý střemen za křiwdu toho času, za zemi Ruskau, za rány Igorowy, bugného Swatoslawiče! Halický Osmomysle Jaroslawe, wysoko sedjš na swém zlatokowaném stole. Podepřew hory Uherské swými železnými pluky, zastaupiw králowi cestu, zatwořil si w Dunagi wrata, metage břemeny skrz oblaky, saudy řjdě do Dunage. Hrůzy twoge po zemjch tekau, otwjráš Kyjewu wrata; střjljš s otcowa zlata stola Sultany za zeměmi. Střjleg Hospodine Končaka, pohanského Koščeje za zemi

stolıe. Podper gory Ugorskyi svojimi чelıeznymi plky, zastupiv Korolevi putı, zatvori v Dunaju vorota, meчa bremeny чrez oblaky, sudy rıadrıa do Dunaja. Grozy tvoja po zemlıam tekut; otvorıajeшi Kyjevu vrata; strıelajeшi s otnıa zlata stola Saltany za zemlıami. Strıelıaj Gospodine Konчaka, poganago Koшчeja za zemlıu Ruskuju, za rany Igorevi, bujego Svıatslavliчa. A ty buj Romane i Mstislave! ħrabraja mysli nosit vaш um na dıelo. Vysoko plavajeшi na dıelo v bujesti, jako sokol na vıetreħ шirıaja sıa, ħotıa pticıu v bujstvıe odolıeti. Sutı-bo u vaju чelıeznij paporzi pod шelomy Latinskymi. Tıemi tresnu zemlıa, i mnogy strany ħinova. Litva, Jatvıazi, Deremela, i Polovci sulici svoja povrgoшa, a glavy svoja pokloniшa pod ty meчi ħaraluчny. N-uчe Knıaчe Igorıu, utrpıe solnciu svıet, a drevo nebologom listvie sroni: po Rsii, po Suli grady podıeliшa; a Igoreva ħrabrago plku

Ruskau, za rány Igorowy! bugného Swatoslawiče. A ty bug Romane i Mstislawe! chrabrá mysl nosj wáš um na djlo. Wysoko plawáš na djlo w bugesti, gako sokol na wětrech šjřege se chtě ptáku w bugstwě odolati. Gsauť u wás (dwau) železnj popruzi pod lebkami Latinskými. Těmi třesknula země a mnohé strany Chánowy. Litwa Jatwazi, Deremela, i Polowci sudlice swoge powrhali, a hlawy swoge poklonili pod těmi meči oceliwými. Než už Knjže Igore! utrpj slunci swětlo, a dřewo neblahem listj sronilo: po Rse, po Sule hrady podělili, a Igorowa chrabrého pluku nekřjsiti. Don ti Knjže křičj, a zowe Knjžata na wjtězstwj. Olgowiči chrabřj knjžata dospěli na braň. Ingwar i Wsewolod, i wši tři Mstislawiči, ne chudého hnjzda šestokřidelci, nepobědnými losy sobě ste wlasti pochytili? Které waše zlaté přjblice i sudlice Lacké i štjty! Zahraďte poli wrata swými ostrými střelami za zemi Ruskau, za rány Igorowy, bugného Swa-

nekrıesiti. Don ti Knıaчe kliчet, i zovetı Knıazi na pobıedu. Olgoviчi ћrabrij Knıazi dospıeli na branı. Ingvarı i Vsevolod, i vsi tri Mstislaviчi, ne ћuda gnıezda шestokrilci, nepobıednymi чrebij sobıe vlasti rasћytiste? Koje vaшi zlatij шelomi i sulici Lıackyj i шity! Zagorodite polıu vorota svojimi ostrymi strıelami za zemlıu Ruskuju, za rany Igorevy, bujego Svıatslavliчa Uчe-bo Sula ne teчet srebrenymi strujami k gradu Perejaslavlıu, i Dvina bolotom teчet onym groznym Poloчanom pod klikom poganyћ. Jedin-чe Izıaslav syn Vasilıkov pozvoni svojimi ostrymi meчi o шelomy Litovskyja; pritrepa slavu dıedu svojemu Vseslavu, a sam pod чrlenymi шity na krovavıe travıe pritrepan Litovskymi meчi I sћoti ju na krovatı, i rek: druчinu tvoju, Knıaчe, ptic krily priodıe, a zvıeri krovı polizaшa. Ne bysı tu brata Brıaчaslava, ni drugago Vsevoloda; jedin-чe izroni чemчuчnu duшu iz ћrabra tıe-

toslawiče. Už-tě Sula neteče stř jbrnými praudy ku hradu Perejeslawlu, i Dwina blátem teče oněm hrozným Poločanům pod křikem pohanů. Gediný Izeslaw syn Wasilkůw pozwonil swými ostrými meči o přjlbice Litewské; zachowal sláwu dědu swému Wseslawu, a sám pod čerwenými štjty na krwawě tráwě přitřepán Litewskými meči. I wzchopil se na lože i řek: družinu twogi Knjže ptactwo křjdly přiodělo, a zwěři krew poljzali. Nebylo tu bratra Břetislawa, ni druhého Wsewoloda; geden-že wyronil perlowau duši z chrabra těla skrze zlaté okružj. Unyli hlasy, poniklo weselj, trauby traubj Gorodensky. Jaroslawe i wši wnuci Wseslawowi! už (wám) ponjžiti praporce swoge, wtasiti swoge meče pokaženy; už-ť ste wyskočili z dědney sláwy. Neboť wy swými baukemi začali ste nawoditi pohany na zemi Ruskau, na žiwot Wseslawůw. Které-tě bylo násilj od země Polowecky! Na sedněm wěku Trojanowě wrhl Wseslaw los o děwici sobě milau. Ten klikami podepřel se o kopj, i sko-

la, чrez zlato očerelie. Unyli golosi, poniчe veselie. Truby trubiat Gorodenskyi. Jaroslave i vsi vnuce Vseslavli uчe poniziti stiazi svoji, vonziti svoji meчi vereчeni; uчe-bo vyskočiste iz diednej slavie. Vy-bo svojimi kramolami načaste navoditi poganyja na zemliu Ruskuju, na чizni Vseslavlni. Kotoroje-bo bieшe nasilie ot zemli Poloveckyi! Na sedimom viecie Trojani vrчe Vseslav чrebij o dievicu sebie liubu. Tyj kliukami podpr sia o koni, i skoči k gradu Kyjevu, i dotчe sia struчiem zlata stola Kyjevskago. Skoči ot niħ liutym zvierem v plnoči, iz Bielagrada, obiesi sia sinie mglie, utr-чe vozzni strikusy otvori vrata Novugradu, razшibe slavu Jaroslavu, skoči vlkom do Nemigy s Dudutok. Na Nemizie snopy steliut golovami, molotiat ciepy ħaraluчnymi, na tocie чivot kladut, viejut duшu ot tiela. Nemizie krovavi brezie nebologom biaħuti posiejani, posiejani kostimi Ruskyħ

čil ku hradu Kyjewu, i dotkl se dřewcem zlata stola Kyjewského. Skočil od nich ljtým zwěřem w polunoci, z Bělahrada, obwěsil se sinau mhlau, a zgitra wrazil strikusy, otwořil wrata Nowuhradu, rozwrátil sláwu Jaroslawu, skočil wlkem do Nemigy s Dudutek. Na Nemize snopy stelau hlawami, mlátj cepy oceliwými, na humně žiwot kladau, wěgj duši od těla. Nemize krwawé břehy neblahem byli posety, posety kostmi Ruských synů. Wseslaw Knjže lidem saudjwal, Knjžatům hrady řjdjwal, a sám w noc wlkem trčjwal, zKyjewa dochwátal do kuropěnj Tmutorokana; welikému Chrsowi wlkem cestu přebjhal. Tomu w Poločtě pozwonili na gitřnj ráno u swatey Sofie w zwony: a on w Kyjewě zwuk slyšal. Ač i wěštj duše w družném těle, než často bjdy strádáwal. Tomu wěštj Bojan i prwé přjzpěwku smyslný řekl: ni chytrému, ni rychlému, ni ptákem rychlému, saudu božjho neminauti. O! stonati (gest) Ruskey zemi, zpomenuwše prwý wěk, i prwých Knjžat. Toho starého

synov. Vseslav Knıazı lıudem sudıaшe, Knıazem grady rıadıaшe, a sam v noч vlkom ryskaшe; iz Kyjeva doryskaшe do kur Tmutorokanıa; velikomu ħrsovi vlkom putı preryskaшe. Tomu v Polotskıe pozvoniшa zautrenniuju rano u svıatyja Sofei v kolokoly: a on v Kyjevıe zvon slyшa. Aчe i vıeшчa duшa v druzıe tıelıe, n-чasto bıedy stradaшe. Tomu vıeшчej Bojan i prvoje pripıevku smyslenyj reчe: ni ħytru, ni gorazdu, ni pticıu gorazdu, suda Boчia ne minuti. O! stonati Ruskoj zemli, pomıanuvшe prvuju godinu, i prvyħ Knıazej. Togo starago Vladimira ne lızıe bıe prigvozditi k goram Kyjevskym: sego-bo nynıe staшa stıazi Rıurikovi, a druzij Davidovi; n-rozinosıa im ħoboty paшut, kopia pojut na Dunaji.

Jaroslavnin glas slyшit: zegziceju neznajem, rano kyчet: poleчu, reчe, zegziceju po Dunajevi; omoчu bebrıan rukav v kajalıe rıecıe, utru Knıazıu krovavyja jego rany na шestocıem jego tıelıe. Jaro-

Wladimjra nelze bylo přikowati k horám Kyjewským: gehož to nynj praporci Rurikowi a druzj Dawidowi; než rohonosi gim choboty ořj; kopj pėgj na Dunagi.

Jaroslawnin hlas slyšet: žežhulicj neznámý, ráno kuká: poletjm, řekla, žežhulicj po Dunagi; omočjm bobrowý rukáw w Kajale řece, utru Knjžeti krwawé geho rány na strnulém geho tėle. Jaroslawna ráno pláče w Putiwle na zábradle a řkuci: O wėtre, wėtřidlo, čemu Hospodine násilnė wėgeš? čemu myčeš chánowské střelky na swých netrudných křidelcjch na wogska lady mey? Málo ti bylo hor pod oblaky, wáti kolébagjcj koráby na siné moře? Čemu Hospodine moge weselj po wiklinė rozwjwáš? Jaroslawna ráno pláče w Putiwle hradė na zábradle, a řkuci: O Dnepre slowútnjku! ty si probil kamenné hory skrze zemi Polowcckau. Ty si kolébal na sobė Swatoslawowy čluny do pluku Kobiakowa: wzkolébey Hospodine mau ladu ke mnė, abych neslala k nėmu slz na moře ráno. Jaroslawna ráno pláče

slavna rano plaчet v Putivlıe na zabralıe, a rkuчi: o vıetrıe! vıetrilo! чemu Gospodine nasilıno vıeješi? чemu myчeši ħinovskyja strıelky na svojeju netrudnoju krilcıu na mojeja lady voji? Malo ti bıašet gor pod oblaky, vıejati lelıejuчi korabli na sinıe morıe? Чemu Gospodine moje veselie po kovi-liju razvıeja? Jaroslavna rano plaчetı Putivlıu gorodu na zaborolıe, a rkuчi: o Dnepre slovuticıu! ty probil jesi kamennyja gory skvozıe zemlıu Poloveckuju. Ty lelıejal jesi na sebıe Svıatoslavli nosady do plku Kobıakova: vzlelıej Gospodine moju ladu k-mnıe, abyħ neslala k nemu slez na more rano. Jaroslavna rano plaчet v Putivlıe na zabralıe, a rkuчi: svıetloje i tresvıetloje slnce! vsıem teplo i krasno jesi: чemu Gospodine prostre gorıaчuju svoju luчu na ladıe voji? v polıe bezvodnıe чaчdeju im luчi sprıaчe, tugoju im tuly zatчe.

Prysnu more polunošчi; idut smorci mglami; Igorevi Knıazıu Bog putı kaчet

w Putiwle na zábradle a řkucí: swětlé i tréswětlé slunce! wšem teplo i krásno gsi: čemu Hospodine prostřelos horaucý swau střelu na lady wogska? w poli bezwodném žjžnj si gim luky sprahlo, tuhau gim tauly zatklo.

Prysknulo moře w polunoci, gidau smrště mhlami; Igorowi Knjžeti Bůh pauť káže ze země Poloweckey na zemi Ruskau, k otcowu zlatu stolu. Pohasla wečeru záře: Igor spj, Igor bdj, Igor myslj pole měřj, od welikého Donu do malého Donce. Komoň w polunoci. Owlur hwjzdnul za řekau; welj Knjžeti rozuměti. Knjžeti Igoru nebyti: zwučela, drnčela země, wšuměla tráwa, wěže se Polowecké pozdwjhaly; a Igor Knjže poskočil hranostagem ke třtj, i bjlým hoholem na wodu; wrhl se na rychlý komoň, i skočil s něho bosým wlkem, i potekl k luhu Donce, i poletěl sokolem pod mhlami zabjwage husy i labutě, k snjdanj i obědu i wečeři. Dokud Igor sokolem poletěl, tehdá Wlur wlkem pote-

iz zemli Poloveckoj na zemlıu Ruskuju, k otnıu zlatu stolu. Pogasoчa veчeru zari: Igorı spit, Igorı bdit, Igorı mysliju poľıa mıerit ot velikago Donu do malago Donca. Komonı v polunoчi. Ovlur svisnu za rıekoju, velitı Knıazıu razumıeti. Knıazıu Igorıu ne bytı: kliknu, stuknu zemlıa; vaumıe trava, veчi sıa Polovecky podvizaчa; a Igorı Knıazı poskoчi gornastajem k trostiju, i bıelym gogolem na vodu; v-vrчe sıa na brz komonı, i skoчi s nego bosym vlkom i poteчe k lugu Donca, i poletıe sokolom pod mglami, izbivaja gusi i lebedi, zavtroku, i obıedu i uчinıe. Koli Igorı sokolom poletıe, togda Vlur vlkom poteчe, trusıa soboju studenuju rosu; pretrgosta-bo svoja brzaja komonıa. Donec reчe: Knıaчe Igorıu! nemalo ti veliчia, a Konчaku nelıubia, a Ruskoj zemli veselia. Igorı reчe: o Donчe; ne malo ti veliчia, lelıejavau Knıazıa na vlnaħ, stlavau jemu zelıenu travu na svojiħ

kl, trause sebau studenau rosu; přetrhali (sau) swoge rychlé komoně. Donec řekl: Knjže Igore! nemálo ti welesláwy, a Končaku nelibosti, a Ruskey zemi weselj? Igor řekl: o Donče! nemálo ti welesláwy, kolebawšjmu Knjžete na wlnách, stlawšj gemu zelenau tráwu na swých střjbrných březjch, oděwawšj geg teplými mhlami pod stjnem zelena dřewa; střehal si geg hoholem na wodě, čegkami na praudech, černadmi na wětrech. Ne takli řekla řeka Stugna? zlý praud magjc, požřewši cizj potoky, i čluny roztřela na křowj. Ginochu Knjžeti Rostislawu zatwořil Dnepr temné břehy. Pláče máti Rostislawowa po ginochu Knjžeti Rostislawu. Unyli kwěty žalobau, i dřewo se tuhau k zemi překlonilo, a straky neustrakotaly. Na sledu Igorowě gezdj Gzák s Končákem. Tehdá wrani nekrákali, kawice pomlkaly, straky nestrakotaly, po wětwj polezaly, toliko datlowé tektem cestu k řece kážau, slawjci weselými pjsněmi swětlo opowjdagj. Mlu-

srebrenyħ breżıeħ, odıevavшu jego tepłymi mglami pod sıeniju zelenu drevu; strečaшe je gogolem na vodıe, чajcami na strujaħ, чrnıadımi na vıetrıeħ. Ne tako li reчe rıeka Stugna? ħudu struju imıeja, poчrшi чuчi ruчij, i strugy rostre na kustu. Unoшu Knıazıu Rostislavu zatvori Dnıeprı temnıe berezıe. Plaчet sıa matı Rostislavıa po unoшi Knıazi Rostislavıe. Unyшa cvıety чaloboju, i drevo s tugoju k zemli prıeklonilo, a ne soroky vtroskotaшa. Na slıedu Igorevıe jezdit Gzak s Konчakom. Togda vrani ne grajaħutı, galici poınlkoшa, soroky ne troskotaшa, po loziu polzoшa, tolıko dıatlove tektom putı k rıecıe kaчut, solovij veselymi pıesımi svıet povıedajut. Mlvit Gzak Konчakovi: aчe sokol k gnıezdu letit, sokoliчa rostrıelıajevıe svojimi zlaчenymi strıelami. Reчe Konчak ko Gzıe: aчe sokol k gnıezdu letit, a vıe sokolca oputajevıe krasnoju dıeviceju. I reчe Gzak k Konчakovi: aшчe

wj Gzak Končákowi: až sokol k hnjzdu poletj, sokoljka rozstřeljme swými zlaceýnmi střelami. Řekl Končák ke Gze: až sokol k hnjzdu poletj, a my (dwa) sokolcę opautáme krásnau děwicj. I řekl Gzák Končakowi: ač geho opautáme krásnau děwicj, ni nám bude sokolce, ni nám krásny děwice, tu počnau nás (dwa) ptáci bjti w poli Poloweckém.

Rek Bojan i chody na Swatoslawowa pěsnotworce, starého wěku Jaroslawowa, Olgowa Koganě choti: těžko ti hlawě kromě plecj, zle ti tělu kromě hlawy; Ruskey zemi bez Igora. Slunce swjtj se na nebese, Igor Knjže w Ruskey zemi. Děwice pěgj na Dunagi. Wigjť se hlasi přes moře do Kyjewa. Igor gede po Boričewu k swatey Bohorodici Pirogoštj. Strany rády, hradi weseli, pěwše pjseň starým Knjžatům, a potom mladým. Pěti sláwa Igoru Swatoslawiči. Bug-Turu Wsewolodu, Wladimjru Igorowiči. Zdráwi Knjžata i družina bogowawše za křesťany na pohanské pluky. Knjžatům sláwa i družině. Amen.

jego oputajevie krasnoju dieviceju, ni nama budet sokolca, ni nama krasny dievice, to počnut naju ptici biti v polie Poloveckom.

Rek Bojan i hody na Sviatslavlia piestvorca, starago vremeni Jaroslavlia, Oligova Kogania hoti: tiačko ti golovy kromie plečiu; zlo ti tielu kromie golovy: Ruskoj zemli bez Igoria. Solnce svietit sia na nebesie, Igori Kniazi v Ruskoj zemli. Dievici pojut na Dunaji. Vijut sia golosi črez more do Kyjeva. Igori jedet po Boričevu k sviatiej Bogorodici Pirogoščej. Strany radi, gradi veseli, pievče piesni starym Kniazem, a potom molodym. Pieti slava Igoriu Sviatslaviča. Buj-Turu Vsevolodie, Vladimiru Igoreviču. Zdravi Kniazi i druščina, pobaraja za hristijany na poganyja plky. Kniazem slava, a druščinie. Amini.

DIEGOPISNE PŘIMIETKY.

Bojan *byl slawný zpěwec starowěký, gehožto pjsně u weliké wážnosti a gako wzorem pozdněgšjch bývaly. Z nich wšak se nám nic nezachowalo mimo gméno, a těch několikos průpowědj w tomto hrdinském zpěwu.*

Boris, *též u Nestora* Swatslawlič, *w Rostowských a Nikonských letopisjch* Wečeslawič *nazwán. Saudy takowé popisuge Tatiščew takto: Odwedli obžalowaného w stan, w němž knjžata shromážděni byli. Wšickni seděli na koberci, obžalowanému pak po přiwjtánj koberec rozprostřeli. Tu wystaupiwše knjžata ze stanu, wsedali na koně, a rozlaučili se; neboť se každý knjže se swými bojary obzwláštně o usudek radjwal. Zatjm zůstal obžalowaný sám, a žádný geg k sobě nepřipauštěl.*

Boričewo, *podlé Nestorowa swědectwj w Kyjewě na tom mjstě, kde nynj chrám sw. Ondřege stogj.*

Bus, *wjtězný knjže Polowecký, za gehož panowánj weliké slávy a moci dosáhli Polowci.*

Čaga a Koščej, *Polowečtj knjžata, gich cena gakoby řekl w českém: za šarapatku, za haljř. Wiz* Правда Руская *st.* 18.

Daž-bog, *slowanský bůh, ctěn zwlášť w Kyjewě. Gemu se připisowalo wšeliké štěstj a požehnánj, a šťastnj lidé za wnuky geho držáni býwali.*

Diw, *potwora, proměna, diworod,* Ungeheur, *předpowjdal wřeštěnjm swým neštěstj, gakož i wrány a kawky.*

Glebů *bylo několik, pročež se určiti nemůže, který se zde mjnj.*

Glebowna, *dcera knjžete Gleba Juriewiče Perejaslawského, manželka Wsewoloda Swatoslawiče.*

Gzak a Končak *wyslanj wůdcowé Polowečtj proti Igorowi. Gegich rozhowor o sokolci se týče Wladimjra Igorowa syna, genž geště w zagetj wězel, tento se zamilowal w dceř Poloweckého Knjžete Kričaka, kterauž také po wy-*

swobozenj swém, za manželku pogal, a gmenem S w o b o d a *pokřtil.*

Igor Swatoslawič *narodil se* 1151, *pogal* 1184 *dceř knjžete Jaroslawa Wladimjrowiče Eufrosinu, a pozůstawil po smrti swé* (1202) *pět synů.*

Ingwar *a* Wsewolod, *podlé ruských pjsem nacházegj se gen dwa synowé Mstislawowi, Andrej a Roman.*

Iziaslaw, *o geho smutném skončenj mlčj ruštj letopisowé.*

Jaroslaw, *snad weliké knjže Jaroslaw Wladimjrowič.*

Jaroslaw *Wsewolodowič panowal od* 1174 *až do* 1200 *w Černigowě. — Knjže* Jaroslaw, *syn knjžete Wladimjra Wolodariče Halického.*

Jaroslawna, *manželka Igorowa, dcera knjžete Jaroslawa Wladimjrowiče Halického.*

Karna *a* Žla, *wůdcowé Polowecých ord, kteřj Rusii welmi plenili.*

Kobiak, *knjže Polowecké, gegž weliký knjže Swatoslaw* 1184 *nedaleko ře-*

ky Orly porazil, a s geho dwěma syny a 7000 *muži zagal.*

Mstislaw, *syn Wladimjrůw, tedy Jaroslawůw bratr. Léta* 1022 *udeřil gakožto Tmutorokanské knjže na Kasogy, gichžto knjže Rededia geg w saubog wyzwal.*

Nemiga, *nynj Němen, mezi Minskem a Polockem. Tatišč. II. St.* 119.

Oleg *panowal od* 1065 *až do* 1114 *w Tmutorokansku welmi nepokogně. Kdo byl* Oleg Gorislawič *powědomo nenj.* Olgowiči *gsau knjžata pocházegjcj od Olga Swatoslawiče.*

Owlur, *w ruských letopisjch* Lawer, *kterýž na Igora s koněm čekal. Tatišč. III. str.* 270.

Pirogošč *přinesl obraz matky božj z Konstantinopole do Kyjewa, která pozděgi do Uspenského chrámu w Moskwě přenesena byla, a Wladimjrská Bohorodice slowe.*

Plesensko, *město w knjžetstwj Halickém.*

Polowci, *(náš Kosmas ge gmenuge*

Plawci) národ pohanský kmene Tatarského.

Roman, *syn knjžete Swatoslawa Jaroslawiče, mjwal swé sjdlo w Kursku; zabit od Polowců.*

Roman Rostislawič *weliký knjže, proti Litwanům* 1173 *tak strašně bogowal, že se mu žádný přjčiti nesměl. Litwané se rozeskrýwali po lesjch. Mstislaw, o němž se zde mluwj, gest Mstislaw Rostislawič, bratr welikého knjže Romana.*

Rostislaw, *mladé knjže, syn welikého knjže Wsewoloda prwnjho, utonul* 1093 *w Stugně když Rusowé při této řece, (nemohauce k Dnepru) od Polowců poraženi byli.*

Rurik *a* Dawid *synowé welikého knjže Rostislawa Mstislawiče, wrstewnjci Igorowi, byliť tehdáž šťastni w půtkách. Dawid býwal sprawedliwý a maudrý knjže, kterýž uměnjm napomáhal, a we školách řecké a latinské učitele nákladem swým chowal.*

Stribog, *bůh wětrů, tolik co Hřekům*

Eol. Wiz Popowu a Kajsarowu Mythologii.

Swatopolků *bylo mezi ruskými Knjžaty pět, o kterém zde řeč gest, těžko určiti.*

Šarokan, *podlé ruských letopisů město při Donci, od něhož Rusowé l.* 1111 *plat bráwali, začež nynj mštěno.*

Tmutorokan, *knjžetstwj, náležjwalo dáwno k Rusii, až pak w moc Polowcům přišlo.*

Trojan, *koho tu skladatel mjnj, těžko uhodnauti, w Ruské historii nenj toho gména. Nenjli to* Triglav? *Snad Řjmský cjsař Trajan? — Aneb snad něgaký dobrodruh Trojanský od Ilium?*

Weles, *bůh stád, gako Hřekům Pan. Zde gmenuge Bojana wnukem Welesowym, tak gako wýše Igora wnukem Trojanowým, a dolegi Olga wnukem Daž-božjm: wšecko w poetickém smyslu, t. g. slawným zpěwcem, dobrým panownjkem, šťastným knjžetem.*

Wladimjr *starý, gest weliký knjže Wladimjr Swatoslawič.*

Wladimjr Wsewolodič, *pozdĕgi weliký knjže přjgmjm Monomach, léta* 1094 *od knjžete Olga Swatoslawiče wypuzen z Černigowa, panowal pak toliko w Perejaslawu.*

Wsewolod Swatoslawič, *Igorůw mladšj bratr, silau wynjkal, krásau tĕla se stkwĕl, a welikostj duše se wznášel nad knjžata swého wĕku (Tatišč. III. st.* 320*).*

Wsewolod, *třetj, syn knjže Olga Swatoslawiče Tmutorokanského, gehož loďstwo tak silné bylo, že mohl Wolgu wesly rozkropiti a Don přjlbicemi wyléti.*

WYSWIETLENJ.

Vieщı, *pol.* wieszczy, *česky wĕštj (wĕštčj), illyr.* viesht, *lat.* vaticinus, *pocházj od* vieщu, vieщaju, vaticinor, *a* vieщu *od* viem, scio; *prwé gest třeba* viedieti *a pak* vieщati; vieщa duщa *mohla býti we Wseslawu, tak gako* vieщa ptica, avis auguralis *nic nepodobného nenj.*

Desiati sokolov *bude pauhý básnotworný obraz, kterýž sjlu Bojanowých pjsnj gewj, nenjli důkazů z tehdegšjch časů pro giné.*

Rokotati, *onomatopoet. tolik co weliký zwuk wydáwati, gako* drkotati; rachotiti, rachotati *gest sice spřjzněné, giný wšak zwuk wygadřuge.*

I stiagnu um kropostiju svojeju *nenj* prepojasal; prepojasati *též i* stiagnuti *možno* чresla *(třjsla, bedra)*, um *toliko* stiagnuti *t. g. sebrati*, sammeln, spannen, *a význam gest takowý gako:* Nastojte i ves svoj um zbierajte. *Rukop. Kralodworský w Jaroslawu.*

Luчeч ny potiatu byti, *pol.* lepiey nam pociontymi bydz, *illyr.* bolje je nama posjechenu biti, *rus.* лучше намъ порублену бытъ. Komoni, *krásný, dobrý kůň, odtud* Komonstwo, das Gefolge zu Pferd.

Spala Kniaziu um pohoti, *snad* spiala, *pol.* spiala, *illyr.* spela, *třetj osoba minulého času činně;* um *gest w acc. a* pohoti *w nominativu, se starým wy*

chodem na i. *gako* choti, lani, lodi, *tedy* pohoti spiala um kniaziu, rus. натянула похоть умъ князю. *Tak také* zaria sviet zapala *jakoby* zaviesoju, oponau, zàslonau, *rus.* заря свѣтъ затянула (такъ сказать) завѣсою, *mnohem poetičtěgšj se mi býti zdá, než :záře swětlo zapadla, též činně. Zde gest mjsto* ia *gen prosté* a, *tak gako w Rukop.* rastiekaaetsa, vrчesa.

Kopie přilomiti, *poetice pro* boriti sia, biti sia, sraчąti sia.

Glavu priloчiti a liubo ispiti Donu, *poetice pro* smerti ili pobiedu.

Ne buria sokoly zanese. Galici stady bieчat *&c.* Komoni rчut za Suloju. Zvenitь slava v Kyjevie *&c. To se zdagj býti citowané začátky pjsnj Bojanowých, tak gako zadu :* Tiaчko ti golovy kromie pleчiu *&c.* Komoni rчut, *koně řehtagj, tak gako: a negeden tu komoň ržal.* Starob. Sklàd. II. Aleks. *v.* 1202.

Buj tur, *buyny zubr,* ferox taurus.

Sviedomi k meti, *k metánj, házenj,*

sudlicemi a oštěpy ; lépe než kmeti *t. g. sedláci neb starci.*

Div kliчet vrhu dreva, *pol.* dziw, dziworod, *rus. a serb.* чудо, *česky* potwora, *proměna, lat.* monstrum.

Rci lebedi rospuчeni, *řekni, neb, gakoby řekl: labutě rospuštěny.*

Uчe-bo (rok ili strogostı) bıedy jego paset ptic, podobiju vlci grozu vsroчat, *pochybugi že gest to s pol. srožić,* jariti, *gedno, Polák má arci* srogi, *Rus ale* строгій *(strogoj).*

Orli klektom, *onomatop. klektánjm.*

Govor galiч ubudi, *polsky obudzil, rus.* возбудилъ. Starob. Sklad. *IV. v.* 6974 *nebby mě mohli ze sna ubuditi, a* 7606 *Králowá Tristrama ubudi smutně řkúc: wstaň wzhóru chutně.*

Rassuчası strıelami, *česk. a pol.* rozsuli sie jako strzely, *(rus.* разсыпались*) od* suti; *snad i* сутки *(hodiny) wlastně gen* sypacj - песочныя часы.

Ortmami i japonчicami, *cf.* orthoplumus (pannus) *ex hibrido* *ορθοπλουμος*; japonчica *se zdá býti spjše* Japone-

serstoff *než plášť* - епанча.

Чolka, *pol.* czolko, *aksamitowá auzká stužka okolo hlawy, česky bychom řekli čelka.*

Potruчati, potrutiti, *sekánjm zubů nadělati, wykaziti.*

Kaja rany doroga *gest gasno* Какая раны дорога.

Svoja milija ћoti *nemůže býti giné, než* своея милыя хоти *t. g.* супругы.

I na kaninu zelenu papolomu postla *gest:* и на конину зеленое покрывало постлалъ (разтянулъ).

Uчe pustyni silu prikryla *gest zde* pustyni *w nom. starého žen. končenj gako pol.* bogini, gospodyni, prorokini, pani,choti.

Svojiћ milyћ lad, *česk. a pol.* swoich milych malžonkow *(manželů, chotj), rus.* своихъ милыхъ супруговъ. Lada *gest bohyně milugjcjch; w Litwě a w Srbště gēště gest* Lado *radostné prokřikowánj w tanci a zpěwu.*

Zlata i srebra potrepati, trpati (трпати) *w srb. znamená* naћázeti, accu-

mulare, *podlé tohoby smysl zde býti musel: zlata i střjbra ni málo toho nachowati; nedá se toho wšak druhym mjstem zcela užiti:* pritrepa slavu diedu svojemu Vseslavu, a sam pod чerlenymi щity na krovavie travie pritrepan Litovskymi meчi, *neboť ač* pritrepa slavu *tolik co* rozmnožil slawu *dobře býti může*, pritrepan Litovskymi meчi *ale odpowjdá spjše našemu a polsk.* przitrzepan *t. g. přitlučen*, *tak gako intensivum* pritrepetal silnymi plky i haraluчnymi meчi.

Kajut kniazia Igoria, *známoť gest co gest* kaju sia, *tedy činně* kaju niekogo *neb litugi někoho.*

Zdaž vino s trudom smieшeno *polský* trut (trucizna) *znamená*, *nechtělbych odpjrati*, *gá wšak nechávám* trud *we swém obyčegném wýznamu: těžkost*, *zármutek*, *neboť mi to básnicky znj: wjno s těžkostj čili zármutkem smjšené*, *tak gako* zlato slovo slezami smieшeno.

Poganyh tlkovin velikyj чenчuk *neponjmám gináče*, *než: pohanských wýkladů (tlumočenj*, *báchor*, *powěrčiwých*

hádanj) welikau perlu; gestli že ченчuk *geště něco giného nenj, a i ten způsob by se w pohanských obyčegjch hledati musil.* I niegujut ima, *a chlácholj (lahodj) mě.*

Dsky bez kniesa, *podlé Admirala Šiškowa:* prkna bez trámu.

Debri *audolj; český débř (dybř), parostlina mezi horama. Tur. Kron.*

Myto *pocházj od mýtiti t. g. dřewa wysekáwati, pročež* myť, myto *znamená tolik co* paseka, *wysekané prostranné mjsto. Že pak kupci za wysekáwánj a raženj nowých cest nebo meytěnj platjwali, pošla z toho daň gmenem* myto, *a z toho i něm.* Mauth.

Gacj wálečnj nástrogowé byli seretiry *a* strikusy, *těžko nynj uhodnauti, že to polské* szarszuny *ani české* kuše *a* samostrzjly *nebyly, gest patrno, spjše-bychom ge s bořjcjmi praky, gakožto hrubau střelbau, přirownati mohli.*

Do kur *t. g.* do kuropienj, *až kohauti (kauři) zpjwagj.*

V druzie tielie, *rus.* въ дружелюбномлъ тѣлѣ, *čes. we wljdném těle, pol.* w ludzkiem ciale.

N-rozi nosia im hoboty panut, *snad* rozinosia, rohonosi, cornigeri, Hornvieh, *prostě* woli. *Aneb snad: růže nesaucj choboty? zdeby ale giž mjsto slow. pl. acc.* rozia *ruské končenj* rozi *neb* рози *pozdněgšj pjsař byl postawil. Poezie-by w tom nescházelo: že i w chobotech gim růže kwetau, a chrabrost gegich na Dunagi zpjwagj.* Choboty *dle starosl. a čes. zadnj w konec se aužjcj djl neb ocas, n. p. u rybnjka, u luk, u pole. Gestli ale* hoboty *zde předce ruskym wýznamem t.* slonowé trauby *znamenati má, bude gistě i* rozi nosia, nosorog *neb giný zwěř, pokud wšak giného rukopisu nebude, zůstané mjsto toto neyzatmělegšj w celé pjsni.*

Smorci, *rus.* смерчи, *lat.* tromba marina, *něm.* Wasserhose, *česky snad smršť, f. wodnj slaup.*

Diatlove tektom *onomatop. ťukánjm.*

VARIATIO PER JAKO.

Sierym vlkom *po zemli* - *gako šerý wlk.* — Шizym orlom - *gako siwý orel.* — Skaчa slaviju - *gako slawjk.* — Stady bieчat - *gako stáda.* — Rassuшasi strielami - *gako střely.* — Gzak bieчit sierym vlkom - *gako šerý wlk.* — Iti doчdru strielami - *gako střely.* — Uчe ne Шelomianem jesi - *už negsi gako Šelomian.* — Tugoju vzidoшa - *gako tauha wzešly, (t. kosti).* — Vstupil dievoju - *gako panna.* — Ne mysliju ti preletieti - *nemůžeš gako mysl (myšlenka) přeletěti.* Udalymi syny Gliebovy - *gako udatnj synowé Glebowi.* — Dvina bolotom teчet -*gako bláto (bahno).* — Skoчi vlkom - *gako wlk.* — Vlkom ryskaшe - *gako wlk běhal.* — Vlkom puti preryskaшe - *gako wlk cestu přebjhal.* — Ni pticiu gorazdu - *ani gako pták rychlému.* — Zegziceju neznajem - *gako žežhulka neznámý (t. hlas).* — Idut smorci mglami - *gako mhly.* — Poskoчi gornastajem - *gako hranosteg (chramostegl).* — I bielym gogolem - *gako bjlý hohol* (anas

claugula, Quackerente). — Bosym vlkom - *gako bos wik.* — Poletie sokolom - *gako sokol.* — Strečaše je gogolem - *gako hohol.* — Čajcami na strujah - *gako čegky.* — Črmadmi na vicreh - *gako černědi* (anas fuligula, Haubenente).

PONAPRAWENJ.

Str. 44 *w poslednj řádce stogj (podlé wydánj* Сочиненiи и Переводовъ Росс. Акад. 1805*) Kričaka* mjsto *Končaku, gakož w Kyjew. Letopis. :* priide *(l.* 1187*)* Volodimer iz Polovec s Končakovnoju i stvori svatbu Igori synovi svojemu. *Karamzjnowa Ross. Istoria T. III. str.* 68.

Str. 47, *ř.* 6 *a* 9 *Roman a Mstislaw Rostislawiči, má býti : Roman Mstislawič Wolynský, a Mstislaw Jaroslawič Lucký, neboť dle Nowgorod. Letopis. tito dwa Rostislawiči tehdáž giž dáwno umrli byli. Tamže T. III. str.* 211.

W některých wýtiscjch str. 3, *ř.* 12 *čti Zpomjnala-tě* mjsto *Zpomjnal-tě.* 23, 3 *byla děbř* mjsto *byl adebř.* 31, *poslednj ř. o koně* mjsto *o kopj.* 31, 3 *od z dola : sedmém* mjsto *sedném.* 35, 2 *nynj stáli* mjsto *nynj.*

Spruch vom Heerzuge Igor's, Igors Sohn des Swätslaw, Enkel des Oleg.

Wäre es nicht schön, Brüder! zu beginnen mit alten Worten die traurigen Sagen vom Heerzug Igor's, Igor's des Swätslaw-Sohnes. Beginnen soll das Lied nach den Geschichten dieser Zeit, und nicht nach Bojans Erdichtung. Denn Bojan, der Seher, wollt' er jemanden singen ein Lied, so schweifte sein Geist durch Wälder, wie der graue Wolf auf der Erde; wie der bläuliche Adler unter den Wolken. Wohl gedachte die Sage aus der alten Zeit ihrer Kämpfe. Da entsendeten (die Helden) zehn Falken gegen einen Schwarm von Schwänen, wer einen Fang gemacht, sang zuerst ein Lied: dem alten Jaroslaw, dem tapfern Mstislaw, der den Rededja niederhieb im Angesicht der

kassogischen Schaaren, dem schönen Roman, dem Swätslawlitschen. — Aber Bojan, Brüder! liefs nicht zehn Falken gegen Schwanenschwärme los, sondern legte seine seherstarken Finger auf die lebendigen Saiten, und von selbst klangen sie Ruhm der Fürsten.

Last uns nun, Brüder, diese Sage vom alten Wladimir bis auf den jezigen Igor beginnen, der mit aller Macht seine Sinne zusammenfafzte, und schärfte sein Herz mit Männlichkeit. Erfüllt vom kriegerischen Geiste führt er seine tapfern Heere ins Polowzerland, zum Kampfe für Rufsland. —

Damals blickte Igor auf zur hellen Sonne, und sah von ihr mit Finsternifs alle seine Heere bedeckt. Und Igor sprach zu seinen Gefährten: Brüder und Genossen! besser ist es uns niedergehauen zu werden, als gefangen. Wir sizen auf, Brüder, auf unsere schnellen Rosse, auf dafs wir den blauen Don erblicken! Die Begier umstrickte den Geist des Fürsten, und der Gram verdunkelte seine Blicke. Den grofsen Don will ich durchwaten, will, sprach er, dort eine Lanze brechen am Ende des Polowzerlandes mit euch Russen: will mein Haupt dort niederlegen, oder aber trinken mit dem Hel-

me aus dem Don. — O Bojan, du Nachtigall der alten Zeit! O dafs du besängest diese Schaaren! hüpfend wie eine Nachtigall im sinnigen Gehölz, schwebend im Gemüth unter den Wolken; zusammenwebend den Preis beider Zeiten; schweifend auf der Fährte Trojans durch Felder auf Höhen. Du hättest ein Lied dem Igor singen sollen dessen Enkel. Nicht der Sturm vertrug die Falken durch weite Gefilde; Dohlenschwärme laufen zu dem grofsen Don; du göttlicher Dichter Bojan, Weles Enkel, du hättest es besingen sollen! — Rosse wiehern hinter der Sula. Preis erschallt in Kiew, Hörner hallen in Nowgorod; Fahnen ragen in Putiwl. Igor harrt des lieben Bruders Wsewolod. Und es sagte ihm der starke Ur Wsewolod: Mein einziger Bruder, mein einzig helles Licht o Igor! Beide sind wir Swätslawlitschen. Sattle, Bruder, deine chnellen Rosse, auch die meinigen sind (dir) bereit, sind voraus bei Kursk schon gesattelt; und meine Kurjaner sind des Wurfes kundig, eingewindelt beim Trompetenschalle, eingewieget unter Helmen; und des Speeres Spitze both die Nahrung ihnen. Sie kennen die Pfade, kennen die Schluchten; haben

die Bogen gespannt, die Köcher geöfnet, die Säbel geschärft, sie selbst springen wie graue Wölfe im Gefild; wollen sich Ruhm gewinnen und Preis dem Fürsten. — Da trat Igor der Fürst in den goldnen Bügel, und ritt durch das weite Feld hin. Die Sonne vertrat ihm den Pfad durch Finsternifs, warf hinter seinen Schritten dunkle Schatten, die bange Nacht erweckt mit Grauen ihm die Vögel, das Heulen des Wildes in ihrem Stand — Ein Ungeheuer schreit im Wipfel des Baumes, heifst aufhorchen das unbekannte Land an der Wolga, am Meere, an der Sula, am Surog, und am Chorsun, und dich, Göze von Tumtorakan. Die Polowzer aber rannten auf ungebahnten Wegen zum grofsen Don; es quicken die Wagen um Mitternacht; du würdest sagen, zerstreute Schwäne seyn es gewesen. Igor führt seine Heere zum Don, denn schon weiden sich an seiner Noth die Vögel. Auch erwecken die Wölfe durch ihr Geheul Grauen in den Klüften; Adler laden klappernd das Wild zu den Knochen; Füchse schreien ob den rothen Schilden. — O Rufsland! schon bist du hinter Schelomen. Lange schon dämmert die Nacht, die Abendröthe verhüllte

das Licht; Nebel bedecken das Gefild, eingeschlummert ist der Schlag der Nachtigallen, aufgewacht ist das Gekrächz der Dohlen. Die Russen schlofsen die weiten Flächen mit ihrem rothen Schilden, Ehre sich, dem Fürsten Ruhm zu gewinnen.

Früh des Morgens am Freitag zertraten sie die heidnischen Schaaren der Polowzer, und zerstreuten sich wie Pfeile durchs Gefild. Erbeuteten schöne Polowzer-Mädchen, mit ihnen Gold, Teppiche und kostbaren Sammet; mit Ortmen Japoneserstoffen, und mit Pelzen begannen sie Brücken zu schlagen über Sümpfe und morastige Orte, und mit allerlei Geräthe der Polowzer. Die rothe Standarte, die weifse Fahne: die rothe Binde, den silbernen Stab dem tapferen Swätslawlitschen! „ Im Felde schlummert Olegs tapfere Brut, weit ist sie weggeflogen; nicht zur Unbill ward sie geboren; nicht dem Falken, nicht dem Geier, noch dir, schwarzer Rabe, heidnischer Polowzer! — Gsak läuft wie ein grauer Wolf, Kontschak bereitet ihm die Bahn zum grofsen Don.

Den andern Tag sehr frühe verkündet blutige Morgenröthe das Licht; schwarze Hagelwolken entsteigen dem Meere, zu bedecken

die vier hellen Sonnen. Aus ihnen zittern hervor bläuliche Blize, heftiger Donner entstand; der Regen schoſs gleich Pfeilen her vom groſsen Don. Und da spliterten die Lanzen und da schlugen die Säbel an die Helme der Polowzer am Fluſse Kajala, beim groſsen Don. — O Ruſsland! du bist nicht mehr Schelomen gleich! Siehe! die Winde, Stribog's Enkel, wehen vom Meere her wie Pfeile auf die tapfern Schaaren Igors. — Die Erde erbebt, trübe strömen die Flüsse, Staub bedeckt die Felder, und die Fahnen rauschen. Polowzer kommen heran vom Don, vom Meere; von allen Seiten umringen sie der Russen Schaaren. Die Söhne des Bies umzingelten mit Gebrüll die Felder, die tapfern Russen aber umschanzten sich mit ihren rothen Schilden. — Du starker Ur Wsewolod! du stehest in der Schlacht, sprühest Pfeile auf die Heere; donnerst an Helme mit stählernen Schwertern. Wo der Ur hin sprang, wo sein goldner Helm erstrahlte, da liegen auch heidnische Polowzer-Häupter, gespalten mit gehärteten Säbeln die owarischen Helme, von dir du starker Ur Wsewolod! — Welche tiefe (Bahn der) Wunde Brüder! Vergessen hat er Ehre und

Leben, Tschernigow die Burg, und der Väter goldnen Thron; seine geliebte Braut, die schöne Flebomna, ihre Weise und Sitten. Vergangen sind die Zeiten Trojans, — verstrichen Jaroslams Jahre. Fort sind die Schaaren Olegs, Olegs, des Swätslawlitschen. — Dieser Oleg schmiedete mit seinem Schwerte Zmietracht, säete Pfeile durch die Lande umher. Er tritt in den goldnen Bügel in der Stadt Tmutarakan; diesen Ruf hörte der alte grofse Jaroslam, Wsewolods Sohn. Wladimir aber verstopfte sich an jedem Morgen in Tschernigow die Ohren; den Boris hingegen, den Wätscheslawitschen führte der Ruhm zu Gericht; und er breitete auf einer Pferdehaut eine grüne Decke, wegen der Beleidigung Olegs, des tapferern und jungen Fürsten. Von dieser Kajala entboth Swätopolk seinen Vater mitten durch die ungarischen Reiter zur heiligen Sophie nach Kiew. Damals ward der Keim gelegt bei Oleg, dem Gorislawlitschen, der erwuchs in Fehden; unterging das Leben des Enkels Dashbog's, und in den Fehden der Fürsten wurde den Menschen ihr Alter verkürzt. Selten jauchzten damals im Rufsen-Lande die Ackersleute, es krächzten die Raben, sich um Leichen thei-

lend; sicher schwazten Dohlen ihr Geschwäzze, wenn zum Frafs sie flogen. — So war's da in jenen Kriegen, so bei jenen Heereszügen, und nie war ein solcher Krieg erhört. Vom Morgen bis zum Abend, vom Abend bis zum Morgen fliegen gehärtete Pfeile, donnern Säbel an Helme, krachen stählerne Speere im unbekannten Gefild mitten im Polowzer-Lande. — Die schwarze Erde unter den Hufen war mit Knochen besäet, begossen mit Blut, und zum Grame gingen jene auf im Rufsenlande. — Was saus't mir, was schallt mir so früh vor der Morgenröthe? Igor wendet die Schaaren, denn es dauert ihn sein lieber Bruder Wsewolod. Sie schlugen sich einen Tag, sie schlugen sich den zweiten; am dritten Tag gegen Mittag senkten sich die Banner Igors. Da trennten sich die beiden Brüder am Ufer der schnellen Kajala. Da mangelte es am blutigen Wein, da endigten den Schmaus die tapfern Rufsen. Ihre Gäste haben sie geträuket, und sie selber sanken nieder für ihr Rufsland. — Das Gras senkte sich vor Leid, und die Bäume neigten sich vor Gram zur Erde Schon Brüder kam sie heran, die unselige Stunde; schon bedecket Oede die Heeresmacht, Unheil er-

stand in den Schaaren des Enkels Dashbog's — Er (der Enkel) trat gleich einer Jungfrau in Trojans Land, und das Unheil schwirrte wie mit Schwanenfittigen ob dem blauen Meere beim Don sich schwingend, und rief mordliche Zeiten herbei. — Es gab keine Fehde der Fürsten gegen die Heiden mehr, denn Bruder sprach zum Bruder: Dies ist mein, aber auch jenes ist mein. Und es begannen die Fürsten für ein Kleines so wichtige Worte zu sprechen — und Aufruhr wider sich zu schmieden Die Heiden aber zogen von allen Seiten siegreich heran gen Rufsland. O weit hin drang der Falke das Gevögel hin zum Meere scheuchend, doch des tapfern Igors Schaar weckt er nicht. Hinter ihm schrie Karna und Shla, lief umher im Rufsen Lande Brände schwingend im flammigen Horn. Der Rufsen Frauen weinten und sagten: Ach wir dürfen an unsere lieben Gatten mit keinem Gedanken denken; ihrer uns nimmermehr erinnern; nimmer werden wir sie mit unsern Augen erschauen, und Gold und Silber werden wir kein Körnlein uns ersparen. Auf stöhnte, Brüder! Kiew vor Kummer und Tschernigow vor Unfällen; Angst ergofs sich

über Rufsland; heifse Schauer flofsen mitten durch der Rufsen-Land. Die Fürsten selbst schmiedeten wider sich Aufruhr; die Heiden aber sprengten siegprangend gegen Rufsland; und erhoben Steuern, ein Eichhorn von jedem Hof. Denn diese zwei tapfern Swätslawlitschen, Igor und Wsewlood, erweckten nun das Unrecht, das eingeschläfert hatte ihr Vater Swätslaw, der drohende Grofsfürst von Kiew. Er war der Schrekken aller, wenn er heranrafselte mit seinen kräftigen Schaaren und seinen stählernen Schwertern. Er zog wider das Land der Polowzer, trat Hügel und Thale nieder, trübte Flüfse und Seen, trocknete Bäche und Sümpfe aus, und den Heiden Kobiak rifs er aus des Meeres Biegung aus den starken eisernen Polowzer-Schaaren wie der Sturmwind heraus. Und es fiel Kobiak in der Stadt Kiew in dem Gemache Swätslaw's. — Da singen Teutsche und Venetianer, da singen Griechen und Mähren den Ruhm Swätslaw's und betrauern den Fürsten Igor, welcher den Kern (Rufslands) in den Grund versenkte der Kajala, des Polowzer-Flufses, und russisches Gold hineinschüttete. Da sezte sich der Fürst Igor aus seinem goldnen Sattel, und sezte sich in

den Sattel Koschtschej's. Die Mauern der Städte bebten, und aller Frohsinn sank. — Und Swätslaw sah einen traurigen Traum. — In Kiew auf den Höhen — sprach er — habt ihr diese Nacht am Abend mich bekleidet, mit schwarzer Decke auf einem Bett' von Eibenholz. Sie schöpften mir blauen Wein mit Gram gemischt, schütteten mir aus leeren Köchern altheidnische Shersprüche, und eine grofse Perle in den Schoofs, und streichelten mich. — Schon sind die Breter ohne Balken auf meinem goldgewipfelten Thurme. Die ganze Nacht vom Abend an krächzten Raben des Bus, bei Plesensko war eine Thalau im Umbug in Kifsan. Soll ich nun nicht hinabsenden zum blauen Meere? — Da sprachen die Bojaren zum Fürsten: O Fürst! der Gram hatte deinen Sinn gefangen. Siehe nun! Zwei Falken flogen hinab vom väterlich goldnen Size, zu erobern die Burg Tmutarakan, oder aber auszutrinken mit dem Helme den Don. Schon haben sie mit den Säbeln der Heiden den Falken die Flügel gestuzt, sie selbst in eiserne Fesseln geschlagen. Finster war es am dritten Tage; zwei Sonnen wurden verfinstert, beide purpurne Säulen sind erloschen, und mit ih-

nen wurden die zwei jungen Monde, Oleg und Swätslaw in Finsternifs gehüllt. Am Flufs' Kajala deckte Finsternifs das Licht, durch Rufsland verbreiteten sich die Polowzer wie ein Panthernest Ins Meer versenkten sie alles, und mehrten die Wuth des Chan 's. Nun wandelte sich Ruhm in Schmach; nun stürmte Noth über den Uiberflufs herein; Ungeheuer tosten ob der Erde, Und sieh! schöne Gothenjungfrau'n erhoben ihren Gesang am Ufer des blauen Meeres. Klingend mit russischem Golde singen sie die Zeiten des Bus, und beschwichtigen die Rache Scharokans. Aber unser Kreis kennt keine Freude. Da entströmet Swätslaw goldnes Wort, gemischt mit Thränen, und sagt: O meine Vettern, Igor und Wsewolod! Früh begannet ihr das Polowzer-Land mit dem Schwerte zu bedräuen, und ihr suchtet euch Ruhm. Allein ihr habt nicht mit Ehre gekämpft, sondern zur Unehre habt ihr Heidenblut vergofsen. Eure tapfern Herzen sind von hartem Stahl geschmiedet, und im Muthe verhärtet. Das habt ihr meinen silbergrauen Haaren bereitet? Nimmer sehe ich herrschen meinen Bruder Jaroslaw, den starken, Land- und Heeresreichen mit den

tschernigowschen Mannen, mit den Moguten, den Tatranen und den Schelbiren, und mit den Toptschaken, Revugen und Olberen. Ohne Schilde mit den Lanzen zwingen schreiend sie die Schaaren, singend den Ruhm ihrer Urväter. Aber ihr spracht: wir allein wollen uns ermannen, den frühern Ruhm wollen wir allein erringen, und gemeinsam neuen uns erfechten. Und wär's ein Wunder, Brüder! wenn ein Alter sich verjüngte? So lang' der Falk im Walde horstet, schifst er hoch herab auf alle Vögel, und läfst seinem Nest kein Unheil widerfahren. Aber das ist schlimm, dafs die Fürsten nicht mit mir zusammenwirken; unserer Zeiten Hoffnung ist zu Nichts geworden. Siehe, Urim stöhnt unter den Polowzer-Säbeln, und Wladimir unter ihren Streichen! Noth und Bedrängnifs leidet Glebs Sohn. O grofser Fürst Wsewolod! solltest du nicht wie ein Gedanke von Weitem herbeifliegen, um des Vaters goldnen Thron zu schirmen? denn du kannst die Wolga mit Rudern zerstäuben, und den Don mit Helmen ausschöpfen. — Wenn du noch wärest, so gälte Tschaga eine Nogata, und Koschtschej einen Räsan; denn du kannst am festen Lande mit lebendigen Sche-

reschiren schiefsen, wie die tapfern Söhne Glebs Du muthiger Rurik und David! Schwammen nicht eure vergoldeten Helme im Blute? brüllte nicht euer tapferes Gefolge gleich Uren, verwundet mit gehärteten Säbeln im unbekanntan Gefilde? Steig't ihr Herren, in die goldnen Bügel für die Unbill dieser Zeit, für Rufsland, für die Wunden Igors, des muth'gen Swätslawlitschen. Du Osmomysl Jaroslaw von Haliz! hoch sitzest du auf deinem goldgetrieb'nen Throne; schirmend die ungrischen Berge mit deinen eisernen Schaaren; verrennend dem Könige den Pfad, versperrend den Zugang der Donau, Lasten werfend über die Wolken hinaus. Gericht haltend bis an die Donau hin. Furcht vor dir durchziehet alle Lande, du öffnest Kiew's Thore, dein Geschofs vom goldnen Thron der Väter trifft Sultane hinter fernen Ländern Triff o Herr, den Kontschak und den Heiden Koschtschej triff zur Rache für Rufsland, für die Wunden Igors, des muth'gen Swätslawlitschen. Und du, starker Roman und du Mstislaw, euer tapferes Herz treibt euern Sinn zur That. Hoch durch die Fluthen strebst du zur That in deiner Kraft, gleich einem Falken, der in Lüften

schwebet, strebend, das Gevögel muthig zu bekämpfen, denn ihr habt eiserne Schuppen-Bänder unter Byzantiner-Helmen. Vor diesen erzitterte die Erde, und viele Länder des Chan; Litauen, die Jatwägen, Deremela, und die Polowzer warfen ihre Spiefse weg, und beugten ihre Häupter unter diesen stählernen Schwerten. — Aber nun Fürst Igor! das Licht der Sonne versiegte, und der Baum verlor sein Laub in dieser Unzeit; an der Rsa, an der Sula theilten sie die Burgen unter sich; und das tapf're Heer des Igor kann doch Niemand wecken. Der Don ruft o Fürst! zu dir, mahnt die Fürsten auf zum Sieg. Die tapfern Fürsten, Olgowitschen sind gereift zum Waffenwerke, Ingwar und Wsewolod, und die drei Mstislawitschen; nicht Sechsflügler, eines schlechten Nestes. Ihr habt Lande nach des Glücksunwandel-baren Ausspruch erbeutet. Ha wie schön sind eure goldne Helme, eure Lechenspiefs' und Schilde! Verrammet die Thore des Landes mit euren scharfen Pfeilen, kämpft für Rufsland, für die Wunden Igors, des muthigen Swätslawlitschen! — Nun strömt die Sula nicht mehr in silbernen Streifen zur Burg Perejaslaws, und die Dwina fliefst dort

zu den schrecklichen Polotskern unter dem Geschrei der Heiden, trübe wie ein Sumpf. Der einzige Isäslaw, Sohn des Wasilko, macht mit seinen scharfen Schwertern dröhnen der Litauer Helme; fügt neuen Ruhm zum Ruhme seines Ahnes, Wseslaws, er aber ward unter rothen Schilden auf blutigem Grase hingestreckt durch litauische Schwerte. Er rafft' sich auf im Bett' und spricht: Deine Schaaren, Fürst, haben die Vögel bedeckt mit ihren Flügeln, und wilde Thiere legten ihr Blut. Der Bruder Brätschislaw, war nicht da, noch der andere, Wsewolod; er allein hauchte aus die perlene Seele aus dem tapfern Leibe durch den goldnen Halsring. Die Stimmen verhallten, die Freude sank. Trompeten schmettern her von Goroden. Du Jaroslaw, und alle Enkel Wseslaws senket eure Banner, steckt die schartigen Schwerter ein. Ihr seid abgewichen von der Väter Hoheit. Denn ihr mit euern Fehden habt zuerst die Heiden gegen Rufsland aufgereizet, und gegen Wseslaws Leben. Was für Gewaltthaten erlitten wir von den Polowzern! Im siebenten Zeitalter seit Trojan warf Wseslaw das Loos um eine ihm theuere Jungfrau!

dieser stemmt sich mit den Sporen an das Roſs; sprengte zur Burg Kiew und stoſs mit dem Lanzenschafte an den goldnen Thron von Kiew. Er springt von da weg wie ein grimmig Thier um Mitternacht aus Bielgorod, sich mit blauem Nebel hüllend; früh aber legte er die Mauerbrecher an, öffnete die Thore Nowgorods, zerstörte den Ruhm Jaroslaws; sprang wie ein Wolf in die Nemiga von Dudutok. — An der Nemiga breitete man aus die Köpfe gleich Garben, drosch dort mit stählernen Flegeln. Und an jener Tenne lieſsen sie ihr Leben, wehen ab die Seele von dem Leibe. Der Nemiga blutige Ufer waren mit Verderben besäet, besäet mit Knochen der Ruſslands Söhne. Fürst Wseslaw hielt Gericht ob Menschen, ordnete den Fürsten die Burgen; er selbst rannte in der Nacht gleich einem Wolf umher, von Kiew kam er vor dem Hahnenruf zu Tmutarakan; dem groſsen Chers gewann er laufend wie ein Wolf den Weg ab. Diesem läutete man in Polotsk die Mette früh bei der heiligen Sophie mit den Glokken. Er aber hört' in Kiew ihren Schall. Und wenn auch die prophetische Seele in einem freundlichen Körper wohnte, so hat

er doch nur zu oft Trübsal erlitten. — Diesem sang Bojan schon früher ein sinniger Seher, und sagte: Nicht der Kluge, noch der Hurtige, und wär er hurtig wie ein Vogel, vermag Gottes Fügung zu entgehen. O seufze Rufsland, seufze, denkst du deiner frühern Zeiten, deiner ersten Fürsten. Den alten Wladimir zu fesseln an die Berge Kiews, war nicht möglich; seiner Fahnen eine ist an Rurik gekommen, die andere an David. Und Hornvieh ackert ihnen ferne Fluren, und den Preis ihrer Speere singt man an der Donau.

Jaroslawna's Stimm' ertönet. Wie der Guckguck einsam guckt sie in der Frühe: fliegen werd' ich, sprach sie, wie ein Guckguck längst der Donau: tauchen werde ich den Biberärmel in den Flufs Kajala, trocknen werde ich dem Fürsten seine blut'gen Wunden am erstarrten Körper. Jaroslawna weinet frühe in der Burg Putiwl auf dem Söller, also klagt sie: Wind o Wind! warum o Herr! wehst du so gewaltig? wozu führst du die Geschofse des Chans auf deinen harmlosen Schwingen gen die Schaaren meines Geliebten? War dir's zu geringe unter den Wolken, ob den Bergen zu wehen,

Schiffe wogend auf dem bläulichen Meere? Warum verweh'st du Heer meine Freude über das Gras hin? Jaroslawna weinet früh auf dem Söller der Putiwls Burg. O hochberühmter Dnepr, du hast durchbrochen die steinigten Berge durch das Polowzerland, du wiegtest auf dir die Schnabelschiffe Swatslaws wider des Kobiaks Schaar. Trage o Herr in sanfter Bewegung, mein Liebchen zu mir, auf daſs ich am Morgen nicht Thränen ihm nachsende in's Meer. Jaroslawna weinet früh auf dem Söller zu Putiwl, also klagt sie: Helle und dreimal helle Sonne! allen bist du warm und schön. Wozu, Herrscherin, breitest du aus deinen brennenden Strahl über die Heere meines Gatten? Im wasserlosen Gefild hat ihre Bogen der Durst ausgetrocknet, und die Sehnsucht ihnen die Köcher verschlossen.

Auf schwillt das Meer um Mitternacht, Wassersäulen schweben durch die Nebel; Igor, dem Fürst zeigt Gott die Pfade aus dem Polowzerlande gen Ruſsland zum goldnen Thron der Väter. Es erlosch die Abendröthe; Igor schläft, Igor wacht, Igor miſst in Gedanken die Gefilde vom groſsen Don bis zum kleinen Donez. Um Mitter-

nacht mein Rofs! — Owlur pfiff über dem Flufse, heisst den Fürsten achtsam seyn. Fürst Igor war nicht da. Es braust' und dröhnte die Erde, es rauschte das Gras, der Polowzer Zelte steigen empor. Fürst Igor springt gleich einem Hermelin zum Schilfe, gleich dem Taucher in das Wasser; schwingt sich aufs schnelle Rofs, und springt herab von ihm dem hurtigen Wolfe gleich, und läuft zur Aue des Donez, und fliegt wie ein Falke in Nebel gehüllt, tödtend Gänse und Schwäne zum Früh -, Mittag - und Nachtmal. Dieweil Igor gleich dem Falken flog, lief Wlur wie ein Wolf, triefend vom kalten Thaue. Doch zersprengten sie ihre schnellen Rofse. — Fürst Igor, sprach zu ihm der Donez: Ruhm hast du genug, Kontschak genug des Aergers, und Rufsland an dir Freude! — Igor sprach: O Donez! Auch du hast nicht wenig des Ruhms, wiegend den Fürsten auf deinen Wellen, grünes Gras ihm bettend auf deinen silbernen Ufern; ihn umhüllend mit laulichen Nebeln, unter dem grünen Schatten der Bäume. Ihn bewachend gleich dem Gogol in dem Gewässer, wie Kübize auf Strömen, wie die Schwarzente in den Lüften. — Sprach nicht auch

also der Flufs Stugna mit dem ärmlichen Rinnsal, der fremder Bäche viele verschlinget, und Kähne zerschmettert an dem Gesträuch. Dem Fürsten-Jüngling, Rostislaw sperrte der Dnepr die dunkelen Ufer. Es weinet die Mutter Rostislaws, weint um den Jüngling Rostislaw. — Es verblich die Blüthe vor Schmerz, die Stämme neigten vor Kummer sich nieder zur Erde, es verstummte der Elstern Geschwäz. — Auf der Fährte Igors reitet Gsak, mit Kontschak. Damals krächzten nicht die Raben, die Dohlen verstummten, die Elstern schwazten nicht, sprangen auf Aesten hin und her, nur die Spechte zeigen durch ihr Klopfen den Weg zum Flufs, Nachtigallen verkünden durch frohe Gesänge das nahe Licht. — Da spricht Gsak zum Kontschak. Bis der Falk' ins Nest fliegt, so werden wir den Jungen mit unsern vergoldeten Pfeilen erschiessen. Kontschak sprach zum Gsak: Bis der junge Falk ins Nest fliegt, werden wir den Jungen fesseln durch eine schöne Maid — Drauf entgegnete Gsak dem Kontschak: Wenn wir den jungen Falken fesseln durch die schöne Maid, so haben wir dann nicht den jungen Falken noch

die schöne Maid, und die Brut schlägt uns in unserem Polowzer-Lande.

Bojan sang auch die Züge wider Swätslaws Liederdichter der alten Zeit, wider Jaroslaws, Olegs, und Kogans Braut: Schlimm wohl ist's dem Haupte sonder Schultern, schlimm dem Leibe ohne Haupt, schlimm dem Lande der Rufsen ohne Igor. — Die Sonne strahlt am Himmel, Fürst Igor ist in Rufsland. — An der Donau singen Mädchen, ihre Stimmen wehen übers Meer gen Kiew. Igor reitet über Boritschewo zur heil'gen Gottes Mutter von Pirogoschtsch. — Ringsum jubeln alle Landen, es frohlocken die Burgen; singen Lieder den alten Fürsten, dann den Jungen. — Lafst uns singen: Preis dem Igor, dem Swätslamilitschen, und dem muthigen Ur Wsewolod, und Wladimir, Igors Sohne! — Heil den Fürsten und ihren Genofsen, die da kämpften für die Christen gegen Heidenhorden. Preis den Fürsten sammt ihren Schaaren! Amen.

THE LIBRARY OF CONGRESS

